

บทที่ 2

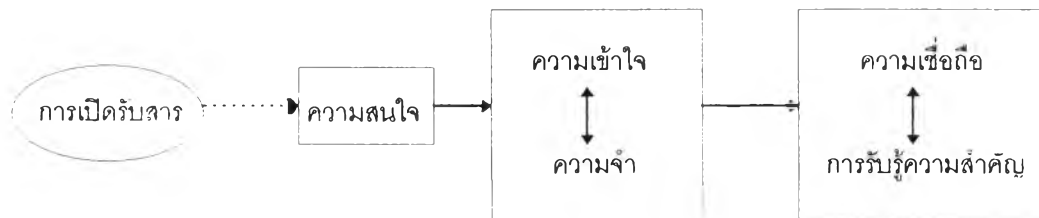
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การรับรู้ของผู้อ่าน

กระบวนการในการรับรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเมื่อมนุษย์เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสื่อและรูปแบบการนำเสนอของสื่อในกระบวนการสื่อสาร

กระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเกิดการรับรู้กับสื่อเป็นอันดับแรกคือ ความสนใจ ซึ่งเป็นปัจจัยแรกที่จะส่งผลให้บุคคลตัดสินใจว่าจะเปิดรับสารนั้นต่อไปหรือไม่ โดยจะขึ้นอยู่กับเป้าหมายหรือแรงจูงใจของบุคคล และเมื่อบุคคลตัดสินใจที่จะเปิดรับสารนั้นแล้ว จะนำสาระ (context) จากสารนั้นผ่านเข้าสู่กระบวนการทางสมองเพื่อ ทำการประมวลข้อมูลทางปัญญา (cognitive process) กล่าวคือ เป็นการตีความหมายของสารนั้นออกมาเพื่อให้เกิดเป็นความเข้าใจและความจำต่อไป (Mayer, 1981)

แต่ในการปฏิสัมพันธ์กับสื่อ นั้น ไม่เพียงแต่บุคคลจะเกิดการรับรู้ทางปัญญา (cognition) เท่านั้น ยังอาจเกิดการเจตคติ (attitude) ต่อสารนั้นๆ โดยที่ตนไม่รู้สีกตัวเลยก็ได้ โดยเจตคติสำคัญที่บุคคลจะมีต่อสารได้คือ ความเชื่อถือและการรับรู้ความสำคัญของสารนั้นๆ โดยลำดับขั้นการรับรู้ของบุคคลกับสื่อที่กล่าวมาสามารถแสดงเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการรับรู้ของบุคคลเมื่อปฏิสัมพันธ์กับสื่อ

การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้อย่างหนึ่งที่เกิดจากการสื่อสารของคนในสังคม ดังนั้น การรับรู้ของบุคคลจากการอ่านจึงเป็นกระบวนการที่สมองแปลความหรือตีความหมายของสิ่งที่ตนได้อ่านออกมาเป็น ความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งในการตีความหมายหรือแปลความ บุคคลจะต้องใช้ ความรู้ที่มีอยู่ก่อน (prior knowledge) และประสบการณ์เดิม (past experience) ของตนมาเป็น เครื่องช่วย

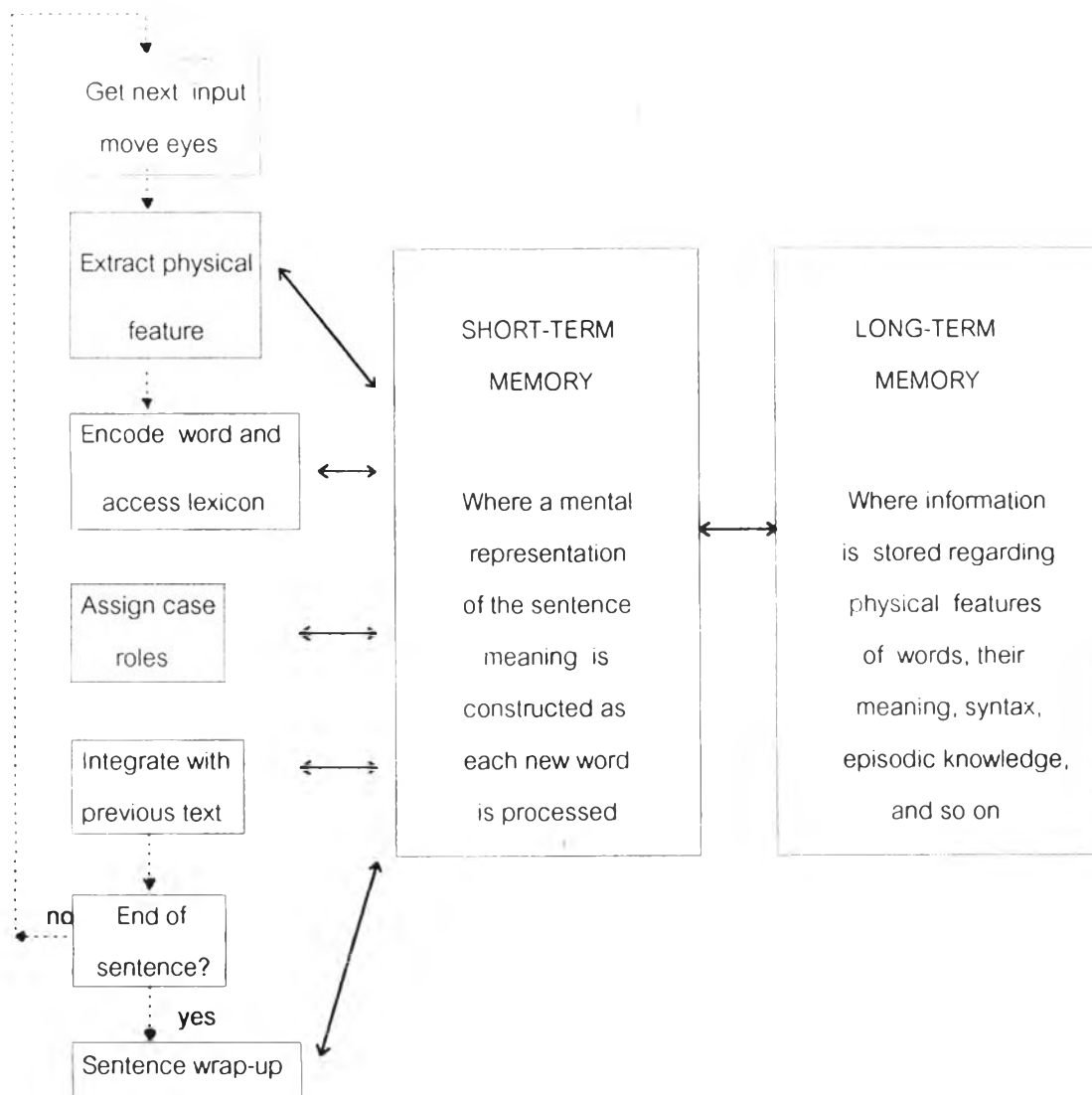
การประมวลข้อมูลจากการอ่านของบุคคล

Harris and Smith (1976) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิดที่ใช้ ความรู้ ประสบการณ์เดิม และเจตคติของผู้อ่าน เพื่อค้นหาความหมายและความคิดของสารที่ต้องการ จากสิ่งที่ตนอ่าน

ส่วน Goodman (1970) กล่าวว่า " การอ่าน " เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนเกี่ยวกับการมี ปฏิกิริยาร่วมกันระหว่างความคิดและภาษา เนื่องจากผู้อ่านจะต้องพยายามสร้างความหมายขึ้นมาจาก ตัวอักษร การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดตลอดเวลา ผู้อ่านจะต้องอาศัยการพิจารณาสิ่งที่ ปรากฏอยู่ในข้อความที่อ่าน เพื่อใช้เป็นเครื่องช่วยในการเลือกความหมายที่เหมาะสมที่สุดจากเนื้อความ ที่อ่าน

การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด และระหว่างผู้อ่านกับ ตัวอักษร กล่าวคือ การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดและอาศัยการคาดเดาความหมาย ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ามาช่วยเพื่อให้เข้าใจข้อความที่อ่าน

โดย Just and Carpenter (1977 อ้างถึงใน มณฑิรา อินคชสาร, 2540) ได้เสนอแบบ จำลองของการประมวลข้อมูลจากการอ่าน (Model of Reading) ไว้ดังนี้

ภาพที่ 2 Model of Reading - กระบวนการประมวลผลข้อมูลจากการอ่าน

จากแบบจำลองข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การประมวลผลข้อมูลจากการอ่านจะเริ่มต้นที่การเคลื่อนไหวหรือการกวาดสายตาของผู้อ่านผ่านตัวหนังสือ รูปแบบของตัวหนังสือ ความหมาย หน้าทีและปริบทของคำและประโยค จะถูกประมวลเข้าไปสู่ระบบความจำและความเข้าใจของผู้อ่านตามขั้นตอน ทั้งนี้ความเร็วในการประมวลผลขึ้นอยู่กับความยากง่ายของข้อมูล ความยาวของประโยค ช่องว่างระหว่างคำและความตั้งใจของผู้อ่านเป็นสำคัญ

สำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น จากรูปแบบการนำเสนอที่เป็นลักษณะเฉพาะของสื่อ อาจจะมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านแตกต่างไปจากการอ่านงานเขียนรูปแบบอื่นๆ เพราะหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวโดยชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของข่าวบางข่าวโดยการพาดหัวข่าว (headline) ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ ผู้อ่านสามารถรับรู้เนื้อหาข่าวได้อย่างรวดเร็วจากการกวาดสายตาอ่านความนำข่าว

(leads) เพราะการนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะพีระมิดหัวกลับ (inverted pyramid) คือเสนอส่วนที่สำคัญที่สุดไว้ด้านบนของข่าว แล้วค่อยให้รายละเอียดที่สำคัญรองลงมาตามลำดับ การอ่านเฉพาะส่วนความนำจึงสามารถทำให้ผู้อ่านรับรู้ประเด็นสำคัญของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้น จากลักษณะเฉพาะของสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดพื้นที่นำเสนอที่จำกัด ทำให้ลักษณะของตัวอักษร (characteristics) ที่นำเสนอเนื้อหาที่มีขนาดเล็กมาก แต่มีการจัดข้อความเป็นคอลัมน์ (column) ช่วยให้ผู้อ่านสามารถกวาดสายตาอ่านข้อความได้ง่ายขึ้น

ซึ่งแสดงว่า ในการรับรู้ของบุคคลจากการอ่านนั้น นอกจากจะต้องรับรู้กับเนื้อหาที่สื่อนำเสนอแล้ว ยังต้องรับรู้กับรูปแบบของการนำเสนอซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของสื่อด้วย

สำหรับการวิจัยนี้ สนใจที่จะศึกษาการรับรู้ของผู้อ่านจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ โดยเปรียบเทียบลักษณะผลของการรับรู้ตามแนวคิด Elaboration Likelihood Model (ELM) ของ Richard E. Petty และ John T. Cacioppo ที่คิดขึ้นในปี 1986 โดยแบ่งเป็น ผลที่ได้รับทางตรง (Central Effect) จากการอ่าน ได้แก่ ความเข้าใจและความจำของผู้อ่าน ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการรับรู้ทางปัญญา (cognitive perception) ส่วนผลที่ผู้อ่านได้รับทางอ้อมจากการอ่าน (Peripheral Effect) ได้แก่ ความสนใจ ความเชื่อถือ และการรับรู้ถึงความสำคัญของประเด็นข่าว หรืออาจเรียกว่าเป็นการรับรู้ทางเจตคติ (attitude) ซึ่งผลทั้ง 2 ด้านนี้เป็นผลที่อาจเกิดขึ้นจากการรับรู้และมีความสำคัญต่อการสื่อสาร

ความเข้าใจ

การอ่านกับความเข้าใจในการอ่าน (reading comprehension) เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ การอ่านต้องมีความเข้าใจเป็นองค์ประกอบเสมอ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนับว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการอ่าน เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ ไม่ว่าจะป็นอุปสรรคจากความยากของเรื่องที่อ่าน ลักษณะการเขียนและการใช้ภาษา ตลอดไปจนถึงความรู้ความสามารถของผู้อ่านเอง การอ่านนั้นๆ ย่อมไม่เกิดประโยชน์

สำหรับความเข้าใจในการอ่านนั้น Goodman (1982) กล่าวว่า ต้องประกอบไปด้วย ความเข้าใจในภาษา (language comprehension) และความเข้าใจทั่วไป (general comprehension) โดยเขาเห็นว่า ในการที่บุคคลจะทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่อ่านได้นั้น จะต้องเข้าใจในความหมายของ

ภาษาก่อน ด้วยการถอดรหัส (decoding) ความหมายของแต่ละคำ แล้วจึงประมวลความหมายเหล่านั้นเข้าด้วยกัน

โดย Bond และ Tinker (1957) จำแนกความเข้าใจในการอ่านเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ (word meanings) ถือเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่าน ถ้าหากผู้อ่านรู้ความหมายของคำไม่เพียงพอ ก็จะไม่สามารถเข้าใจประโยค (sentence) ย่อหน้า (paragraph) และทำให้ไม่สามารถที่จะอ่านได้

2. การเข้าใจความหมายของกลุ่มคำหรือหน่วยความคิด (thought units) ผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของประโยคได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านรู้จักอ่านเป็นกลุ่มคำ การอ่านทีละคำทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

3. การเข้าใจประโยค (sentence comprehension) นอกจากผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายเป็นรายคำและรายกลุ่มคำแล้ว ผู้อ่านจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคำในประโยคด้วย ผู้อ่านที่ไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและกลุ่มคำในประโยคจะไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

4. การเข้าใจย่อหน้า (paragraph comprehension) ผู้อ่านจะเข้าใจแต่ละย่อหน้าได้ก็ต่อเมื่อเขามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคในหนึ่งย่อหน้า ในการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคนั้นค่อนข้างจะยาก แต่ถ้าผู้อ่านขาดความสามารถทางด้านนี้แล้ว ผู้อ่านจะไม่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เลย

5. การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างย่อหน้า (comprehension of larger units) ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่ยาวขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้อ่านสามารถจัดลำดับความคิดของเรื่องที่อ่านได้ และจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละย่อหน้าด้วย

ซึ่งทักษะพื้นฐานทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้อ่านจะเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำ รู้จักอ่านเป็นกลุ่มคำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเข้าใจประโยค การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคจะทำให้เข้าใจย่อหน้า และการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างย่อหน้าจะทำให้เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ทั้งหมด

โดยพฤติกรรมที่แสดงถึงความเข้าใจนั้นมีลักษณะคือ ผู้อ่านต้องสามารถแปลความ (translation) สารที่ได้รับไปสู่คำหรือภาษาใหม่ที่ยังมีความหมายคงเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการคิด สามารถตีความ (Interpretation) คือ การคิดพิจารณาเนื้อหาสาระในสารให้ลึกลงไป โดยอาจมีการ เรียบเรียงข้อมูลเหล่านั้นขึ้นใหม่ในใจและเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ให้เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมของตน และต้องสามารถขยายความ (Extrapolation) คือ เป็นการคาดการณ์เกี่ยวกับผลหรือข้อคิดที่ได้รับจากสารนั้น ซึ่งถือว่าเป็นขั้นสูงสุดของความเข้าใจ (Bloom, 1956)

โดยระดับความเข้าใจในการอ่านของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ประการด้วยกัน เป็นต้นว่า สติปัญญา ความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจคำศัพท์ที่อ่าน และวิธีการ พิเศษเฉพาะตัวในการอ่านของผู้อ่านแต่ละคน รวมทั้งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ดั้งเดิมของแต่ละบุคคล ด้วย (อรุณศิริ คชธรรม, 2529)

ความจำ

ความจำ (memory) เป็นวิธีหนึ่งซึ่งใช้บันทึกสิ่งที่บุคคลกำลังเรียนรู้หรือเคยเรียนรู้มาก่อน ความจำเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิต (mind) หรือสมองของมนุษย์ ทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูล (storage) ซึ่งจะเก็บข้อมูลไว้ในรูปของรหัส (coding) ไว้ในระบบความจำ หลังจากทีสิ่งเร้าได้เกิดขึ้นแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Bridgwater and Kurtz, 1986)

โดยความจำเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นความสามารถที่จะระลึกถึงสิ่งเร้าที่เคย เรียนมาก่อนหรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน (Adam, 1967)

กระบวนการในการจำ (memory process) ประกอบด้วย 3 กระบวนการสำคัญ ได้แก่ (เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์, 2536)

1.การใส่รหัสความจำ (encoding process) เป็นขั้นของการแปลงข้อมูลที่เข้ามาเป็นรหัส (encoding) ซึ่งสมองสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้

2.การเก็บจำ (storage) เป็นการเก็บข้อมูลสู่ระบบความจำและเก็บรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ใน ภายหลัง แบ่งออกเป็นอีก 2 ประเภทตามระยะเวลาในการเก็บจำข้อมูล ได้แก่

2.1 ความจำระยะสั้น (short - term memory) เป็นความจำหลังจากที่ได้รับข้อมูลเข้ามา ก็จะมีการเก็บจำข้อมูลและมีการระลึกออกมาทันที เมื่อเวลาผ่านไป ถ้าไม่มีการทบทวนอีก ความจำนี้จะเลือนหายไป ดังนั้น ความจำนี้จะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีการทบทวนตลอดเพื่อนำข้อมูลไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว

2.2 ความจำระยะยาว (long - term memory) เป็นการเก็บข้อมูลชนิดถาวร เมื่อมีการต้องใช้ข้อมูลหรือมีบางสิ่งมากระตุ้น ก็สามารถนำข้อมูลนั้นออกมาใช้ได้ และลักษณะข้อมูลที่นำออกมาใช้จะมีเฉพาะใจความสำคัญของเรื่องมากกว่าที่จะกล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ เมื่อเวลาผ่านไป ข้อมูลที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวจะไม่มี การเลือนหายไป

3. การนำข้อมูลออกจากระบบความจำ (retrieval) แบ่งเป็น 2 ประเภทตามกระบวนการในการนำข้อมูลออกจากระบบความจำ ได้แก่

3.1 การระลึกได้ (recall) หมายถึง การดึงตัวแทนของข้อมูลที่ต้องการออกมาจากระบบความจำ เมื่อข้อมูลที่ต้องการระลึกถึงไม่อยู่ในขณะนั้น

สำหรับการระลึกซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ทดสอบความจำนี้ ชัยพร วิชาวุธ (2518) แบ่งออกตามลักษณะของสถานการณ์ที่ระลึกได้ 3 แบบคือ

- การระลึกเสรี (Free recall) หมายถึง การบอกรว่าสิ่งที่เคยเห็นหรือเคยเรียนรู้มานั้นมีอะไรบ้าง ระลึกได้สิ่งใดก่อนก็ตอบสิ่งนั้น ไม่จำเป็นต้องระลึกตามลำดับก่อนหลังที่เสนอให้อ่าน

- การระลึกตามลำดับ (Serial recall) หมายถึง การตอบสิ่งที่เคยอ่านหรือเรียนรู้จากสิ่งแรกเรียงลำดับถึงสิ่งสุดท้าย โดยไม่สลับตำแหน่งกัน ถ้าจำได้และเรียงลำดับได้หมด เรียกว่าระลึกตามลำดับ แต่ถ้าระลึกได้หมดโดยไม่เรียงลำดับ เรียกว่า ระลึกเสรี

- การระลึกตามตัวแนะ (Cued recall) หมายถึง การทดสอบความจำโดยมีสิ่งเร้า (Stimulus - S) เป็นตัวแนะ (Cue) ให้ระลึกถึงตัวสนอง (Response - R) ได้ว่าคืออะไร กล่าวคือจะต้องจำความสัมพันธ์ S - R จึงจะเรียกได้ว่าระลึกได้ถูกต้อง

3.2 การจำได้ (recognition) หมายถึง การเกิดการจำได้เมื่อได้เห็นสิ่งที่มีบางอย่างที่

เหมือนหรือคล้าย หรือคล้ายคลึงคล้ากับบางสิ่งบางอย่างที่เราเคยมีประสบการณ์มาก่อน โดยที่เราได้มีตัวแทนของสิ่งนั้นในสมองของเราอยู่แล้ว

งานวิจัยหลายชิ้นสรุปว่า ระดับของการระลึกได้ (degree of recall) มีผลมาจากความเข้าใจ นั่นคือ เมื่อผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจกับสารได้ลึกซึ้งมากเท่าใด ระดับของการระลึกได้ก็จะมากขึ้นตามไปด้วย แต่มีผลการวิจัยบางส่วนขัดแย้งว่า การตรวจสอบความเข้าใจนั้นอาจไม่ใช่แค่เพียงดูจากระดับการระลึกได้เท่านั้น กล่าวคือ การระลึกได้อาจไม่ได้เป็นผลมาจากความเข้าใจในสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจมาจากเหตุปัจจัยอื่นๆ ในสาร เช่น อาจมาจากความเด่นชัด (salient) ของสารนั้น หรือผู้ที่เข้าใจผิด (miscomprehension) หรือไม่เข้าใจ (non-comprehension) ในสารก็อาจจะระลึกถึงเนื้อหาสารได้เช่นเดียวกัน (Jacoby and Wayne, 1987 อ้างถึงใน Bell, อ้างแล้ว)

ปัจจัยที่อาจมีผลต่อการระลึกนอกเหนือไปจากลักษณะเนื้อหาของสารแล้ว ยังได้แก่ ความรู้พื้นฐาน (knowledge base) ที่แต่ละบุคคลมีอยู่ มีอิทธิพลอย่างมากต่อข้อมูลที่เราต้องการเก็บไว้หรือจะนำออกมาจากความจำ ถ้าข้อมูลที่รับเข้ามาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ ทำให้ไม่สามารถดูดซึมข้อมูลใหม่เข้าสู่โครงสร้าง (assimilation) ได้โดยง่าย ทำให้ยากต่อการเก็บจำและการนำข้อมูลนั้นออกมาใช้ (Howe, 1983) ดังนั้น ผู้อ่านที่มีประสบการณ์หรือมีพื้นฐานความรู้เดิมในเรื่องนั้นๆ ก็จะมีข้อมูลเดิมจำนวนมากเก็บเอาไว้ เมื่อมีข้อมูลอื่นๆ เข้ามา ถ้าเป็นข้อมูลที่คุ้นเคย สามารถนำมาสัมพันธ์กับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ จะยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจและง่ายต่อการจำมากขึ้น

ความน่าสนใจ

ข่าวสารเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่นอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความต้องการข่าวสารและการเปิดรับข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็น เพราะต้องการนำข่าวสารนั้นมาเป็นข้อมูลประกอบการคิดและการตัดสินใจของบุคคล แต่บุคคลไม่สามารถเปิดรับข่าวสารทั้งหมด จึงต้องเลือกเปิดรับสารตามความสนใจและเป้าหมายของตนเอง ตามแนวคิดของ Klapper (1960) ที่มีความเห็นว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารตามความคิดเห็นและความสนใจของตน และหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นหรือความสนใจของตน

เช่นเดียวกับแนวคิดของ Defleur (1982) ในเรื่องของการเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ที่เห็นว่า เนื่องจากปัจจุบันนี้ โลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่มีปริมาณมากจนผู้รับสารไม่

สามารถเปิดรับได้ทั้งหมด ดังนั้น ผู้รับสารจึงจำเป็นต้องเลือกเปิดรับสารที่อยู่ในความสนใจของตนเองเท่านั้น

สำหรับหลักของการเลือกสนใจ Defleur อธิบายว่า ด้วยข้อจำกัดของการเปิดรับสารนี้เอง ผู้รับสารจึงต้องมีเครื่องกรองทางจิต (Mental Filters) เพื่อช่วยเลือกเฉพาะสารที่อยู่ในความสนใจให้ผ่านเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการเลือกตีความ โดยผู้อ่านแต่ละคนมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ แรงจูงใจ ทัศนคติ อิทธิพลของกลุ่ม อิทธิพลของครอบครัว รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งผลต่อผู้รับสาร

Comstock (1978) กล่าวว่า ในแต่ละวันมีข่าวจำนวนมากที่เสนอไปสู่ผู้อ่าน แต่บางข่าวผู้อ่านดูเพียงผ่านๆ โดยปราศจากการบันทึกไว้ในกลไกการรับรู้ (cognitive) หรือไม่มีผลทางอารมณ์ต่อผู้อ่านเลย โดยเขาเห็นว่า การประมวลข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการที่จะมีผลต่อการเลือกอ่านข่าวคือ ข่าวนั้นถูกเลือกมาประมวลเพราะผู้อ่านมีความเกี่ยวข้องหรือกำลังสนใจ และข่าวนั้นกระตุ้นความรู้สึกและความสนใจของผู้อ่าน

ความสนใจของผู้อ่านที่มีต่อข่าวนั้น อาจเกิดขึ้นจากความสนใจโดยสมัครใจคือ เป็นเรื่องที่ผู้อ่านกำลังสนใจ อาทิ เพราะเห็นว่าข่าวนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือเป็นเรื่องที่ตนสนใจอยู่ก่อนแล้ว ฯลฯ ทั้งนี้ในการเลือกที่จะให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวนั้น Danielson and Bryan (1964) ศึกษาพบว่า ผู้อ่านจะมีภาพในความคิด (stereotype) เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของการเขียนข่าวแต่ละประเภท เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบว่าข่าวใดบ้างที่เขาจะสามารถอ่านได้ (readability) และมีประโยชน์สำหรับพวกเขา (usefulness) โดยบุคคลจะประเมินถึงความสามารถในการอ่านของตนกับความสนใจของตนเป็นสำคัญ ดังนั้นเราจึงพบว่า ในการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น มีผู้อ่านจำนวนมากที่เลือกอ่านเฉพาะบางหน้าหรือบางข่าว โดยพิจารณาเพียงการอ่านจากความน่าข่าว (leads) ว่าควรจะตัดสินใจเลือกอ่านเนื้อหาของข่าวนั้นต่อไปหรือไม่

อีกแบบหนึ่งคือ ความสนใจของผู้อ่านที่อาจเกิดจากการถูกกระตุ้น คือนอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง (facts) ที่ปรากฏอยู่ในข่าวแล้ว ลีลาการนำเสนอก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ข่าวนั้นสามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความรู้สึกรบกวนใจแก่ผู้อ่านได้ อาทิ การพาดหัวข่าวโดยใช้ขนาดตัวอักษรใหญ่กว่าปกติ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่เร้าใจในการเขียนข่าว การใช้ภาพที่แสดงถึงความขัดแย้ง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารได้ทั้งสิ้น

การที่ชาวสามารถดึงดูดความสนใจหรือสร้างความรู้สึกให้เกิดแก่ผู้อ่านได้นั้น จะมีส่วนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกอยากติดตามอ่านเนื้อหาไปจนจบหรืออาจเรียกได้ว่า ชาวนั้นมีลักษณะที่ตรงความสนใจ โดยชาวที่จะสามารถสร้างความสนใจหรือตรงความสนใจแก่ผู้อ่านได้นั้น ต้องเกิดจากการผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาของชาวนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนเสียก่อน และมีแนวโน้มว่าผู้อ่านที่เข้าใจเนื้อหาข่าวได้จะสามารถสร้างจินตนาการ (imagine) ให้เกิดขึ้นในขณะที่อ่านได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาที่นั้นจนจบ

ความน่าเชื่อถือ

ความเชื่อถือของผู้อ่านต่อข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านยอมรับและนำข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ โดยแนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนี้มักจะมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับอิทธิพลของผู้ส่งสารที่อาจมีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร ในการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (Persuasive Communication) ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสูงในสายตาผู้รับสารจะสามารถบรรลุผลทางการสื่อสารได้มากกว่าผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำกว่า

จากการศึกษาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารที่ผ่านมา พบว่า ความน่าเชื่อถือเป็นแนวคิดที่มีองค์ประกอบหลากหลายแง่มุม (Multi - Dimensional Concept) ดังเช่นในงานวิจัยของ Hovland , Janis และ Kelly (1953 อ้างถึงใน Garziano and McGrath, 1986) ที่เห็นว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารที่ผู้รับสารจะให้ความไว้วางใจ (trust) ความเชื่อมั่น (confidence) และความเชื่อ (belief) นั้น แหล่งสารต้องมีองค์ประกอบของความเฉลียวฉลาด (intelligence) และความจริงใจ (sincerity)

ส่วน McGuire (1973) เห็นว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (source credibility) เกิดจากการที่ผู้รับสารยอมรับในเนื้อหาสาร ซึ่งเห็นว่าถูกต้องและสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของแหล่งสารอยู่ที่การยอมรับของผู้รับสารที่มีต่อแหล่งสารว่าได้รับรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง

ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่า ผู้รับสารจะเป็นผู้ตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารจากองค์ประกอบที่หลากหลายแง่มุม ส่วนการจำแนกองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนี้ Meyer (1988) เห็นว่า องค์ประกอบของความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนี้จะแปรผันไปตามสถานการณ์และหัวข้อของการสื่อสาร ฉะนั้นจึงมีการใช้เกณฑ์การวัดหลายแง่มุมเช่นกัน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ต้องการจะวัด โดยผู้วิจัยจะสามารถกำหนดองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือให้สอดคล้องกับงานวิจัย

ได้ตามต้องการ

การเสนอเนื้อหาสาระในหนังสือพิมพ์อาจไม่มีข้อกำหนดใดที่สามารถตัดสินได้ว่า เนื้อหา นั้น ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด แต่ผู้อ่านอาจเชื่อถือโดยพิจารณาจากแหล่งข่าว (source) ที่กล่าวถึงในเนื้อหาข่าวหรือองค์กรผู้ผลิตสื่อเหล่านั้นๆ สำหรับการวิจัยนี้สนใจที่จะศึกษาว่า สื่อกาการเขียนอันประกอบด้วยลักษณะการใช้ภาษาและการลำดับเนื้อเรื่อ่นั้น มีผลต่อผู้อ่านในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสารนั้นหรือไม่

สำหรับการวิจัยนี้กำหนดองค์ประกอบที่ต้องการประเมินไว้ 4 ประการ คือ ความน่าเชื่อถือ (credibility) ความเป็นกลาง (objectivity) ความมีคุณภาพ (qualification) และความถูกต้อง (accuracy) โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (credibility) ได้แก่ น่าเชื่อถือ - ไม่น่าเชื่อถือ
2. ความเป็นกลาง (objectivity) ได้แก่ เป็นกลาง - มีอคติ
3. ความมีคุณภาพ (qualification) ได้แก่ ให้ความรู้ - ไม่ให้ความรู้ เข้าใจง่าย - เข้าใจยาก เป็นข้อเท็จจริง - เป็นความคิดเห็น
4. ความถูกต้อง (accuracy) ได้แก่ ชัดเจน - กำกวม เกินจริง - ไม่เกินจริง

การรับรู้ความสำคัญของข่าว

ข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ ที่ถูกเผยแพร่ในสังคมนั้น จะเป็นการรายงานข่าวสารโดยผ่านกระบวนการเลือกสรรของสื่อมวลชน ซึ่งมีหน้าที่รวบรวม คัดเลือก และเรียบเรียงข่าวสารเพื่อเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบ ดังนั้น ทั้งบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวจึงอยู่ในฐานะที่จะควบคุม (control) ข่าวสารที่จะเผยแพร่สู่สาธารณชนหรือเป็นนายประตูข่าวสาร (gatekeeper) นั้นเอง

ซึ่งผลจากการเป็นนายประตูข่าวสารนี้เอง จึงมีผลทำให้สื่อมวลชนมีบทบาทในการกำหนดหัวข้อข่าวสำคัญหรือวาระข่าวสาร (Agenda Setting) ให้สาธารณชนได้รับรู้ โดย McCombs and Shaw (1972) เป็นผู้เสนอแนวคิดนี้ขึ้นมาในปี 1972 จากแนวคิดที่ว่า การที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อ

ประเด็นหรือหัวข้อเกี่ยวกับปัญหาในเรื่องต่างๆ ทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญ ของประเด็นปัญหาตามที่สื่อมวลชนได้กำหนดไว้ นั่นคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของ ประชาชนที่จะรับรู้ถึงความสำคัญในเรื่องต่างๆ ที่สื่อมวลชนเป็นผู้เสนอ

จะเห็นได้ว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าที่ในการกำหนดเรื่องพิจารณานี้ จะส่งผลให้ข่าว หรือประเด็นปัญหาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เกิดมีความสำคัญขึ้นในสายตาสาธารณชน ซึ่งจะ นำไปสู่การถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์และนำไปใช้คิดพิจารณาต่อไป ทั้งโดยประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับประเด็นปัญหาที่หนังสือพิมพ์เสนอไว้

ความสำคัญของข่าวนั้น ผู้อ่านอาจตระหนักได้ด้วยลักษณะของข้อเท็จจริงในข่าวนั้นๆ คือ เป็น เหตุการณ์อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นแล้ว มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน และผลกระทบ ดังกล่าวนี้เป็นผลกระทบในวงกว้าง (สาทิศ เขียวขุ่ม, อ่างแล้ว)

แต่ความสำคัญของข่าวอาจมิได้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ยังอาจขึ้นอยู่กับ ลักษณะการเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่เน้นให้ประเด็นที่เสนอเป็นประเด็นที่สำคัญในความรู้สึกของ ผู้อ่าน อาทิ การเพิ่มพื้นที่เสนอข่าวนั้นให้มากกว่าปกติ เสนอข่าวในจำนวนมากครั้ง รวมทั้งการใช้ ลักษณะภาษาที่ช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของปัญหาและเพื่อให้เชื่อถือในเหตุผลข้อโต้แย้งใน ข่าว โดยใช้กลวิธีการเขียนที่ทำให้ข่าวนั้นดูมีความสำคัญขึ้นมา และผู้อ่านอาจรับรู้ความสำคัญของ ข่าวจากลักษณะของภาษาในงานเขียนนั้นๆ เช่น การใช้ภาษาที่ค่อนข้างเป็นทางการหรือวิชาการใน งานเขียน อาจทำให้อ่านรู้สึกว่เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและน่าเชื่อถือ

ตำแหน่งของการเรื่อง (position of story) มีผลต่อการรับรู้ความสำคัญของข่าวแต่ละข่าว เช่นกัน อาทิ ในการลำดับเนื้อเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับ (inverted pyramid) ถือเป็นเรียงเรียงข้อมูล เพื่อกำหนดให้ผู้อ่านรับรู้ความสำคัญของแต่ละข่าวทันที โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของความนำข่าว (leads) ที่มีผลกระทบต่อการรับรู้ถึงความสำคัญของแต่ละข่าวมากกว่าส่วนอื่นๆ เพราะเป็นส่วนที่สรุป รายละเอียดสำคัญของแต่ละข่าวเอาไว้ ผู้อ่านจึงมักจะพิจารณาจากส่วนแรกของข่าวมากกว่า ว่าข่าวนั้นมีความสำคัญหรือน่าสนใจสำหรับตนมากน้อยเพียงใด ก่อนที่จะตกลงใจว่าจะอ่านเนื้อหาข่าวต่อไป หรือไม่ (Iyengar and Kinder, 1987 อ้างถึงใน Baran and Davis, 1995)

งานวิจัยนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาว่าลีลาการเขียนข่าวจะมีผลต่อผู้อ่านในการตระหนักถึงความสำคัญของข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอหรือไม่ เพื่อเป็นการศึกษาว่า การตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นข่าวของผู้อ่าน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากลีลาการเขียนข่าวหรือไม่

แบบแผนการรับรู้กับการสื่อสาร

Mandler (อ้างถึงใน Liben, 1983) ให้ความหมายว่า แบบแผนการรับรู้ (schema) เป็นโครงสร้างทางปัญญา (cognitive structure) ที่อยู่ในสมองหรือความคิดของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลจำนวนมากที่ได้มาจากการมีประสบการณ์ในการรับรู้ที่มีลักษณะคล้ายๆ กันหลายครั้ง โดยแบบแผนการรับรู้มีหน้าที่ควบคุมและตีความสิ่งต่างๆ ที่ได้รับเข้ามา ด้วยการใช้ข้อมูลเก่าที่มีอยู่ในสมองเพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทำความเข้าใจสิ่งที่เข้ามาสู่การรับรู้ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ด้วยการใช้แบบแผนการรับรู้

โดยแบบแผนการรับรู้เป็นโครงสร้างของความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่สมองของบุคคลได้จัดไว้เป็นระบบหรือเป็นประเภทแล้ว (Abbott , Black and Smith, 1985 อ้างถึงใน Hawkins and Daly, 1988) และในการดำเนินชีวิตประจำวัน บุคคลมักต้องใช้แบบแผนการรับรู้ในการประมวลข้อมูลหรือสิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่แล้ว ผลจากการวิจัยหลายชิ้น พบว่า การมีแบบแผนการรับรู้ทำให้บุคคลสามารถประมวลข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและใช้ความพยายามในการประมวลข้อมูลน้อยลง โดยบุคคลจะเกิดการประมวลข้อมูลอย่างอัตโนมัติ (Cantor , Mischel and Schwartz , 1982 อ้างถึงใน Hawkins and Daly อ้างแล้ว)

แบบแผนการรับรู้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (Abbott, Black and Smith, 1985 อ้างถึงใน Hawkins and Daly อ้างแล้ว)

1. แบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (schematic knowledge) เช่น เป็นแบบแผนความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวหรือการดำเนินของเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

2. แบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร (meta - schema of communication) เป็นแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในการสื่อสารมวลชนหรือการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่ง Daly (อ้างถึงใน Hawkins and Daly, อ้างแล้ว) ได้ศึกษาพบว่า ในแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับสื่อสารของคนจะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การรับรู้ในรูปแบบของการสื่อสาร (feature

of communication) (เช่น รับรู้ว่ามีเนื้อหาสารนั้นเสนอผ่านสื่อใด และสื่ออื่นๆ มีลักษณะเฉพาะที่จะต้องใช้วิธีการรับรู้อย่างไร) และการรับรู้เนื้อหาในการสื่อสาร (content of communication)

แบบแผนการรับรู้นี้มีผลอย่างยิ่งในปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งรอบตัว สำหรับในการสื่อสารแบบแผนการรับรู้ทำให้บุคคลสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาทิ ในการสนทนาระหว่างบุคคล (Inter-communication) แบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารจะทำให้คู่สนทนาคาดเดาได้ถึงจังหวะในการสนทนาตอบโต้ ความหมายของน้ำเสียง การเปิดหรือปิดประเด็นการสนทนา ฯลฯ หรือในการสื่อสารมวลชน (Mass-communication) เช่น การชมโทรทัศน์ ผู้ชมสามารถคาดเดาได้ว่า ในรายการหนึ่งๆ จะมีขั้นตอนการดำเนินรายการอย่างไร จะทราบถึงช่วงเปิด - ปิดรายการ ช่วงสำคัญ (climax) ของรายการ ช่วงโฆษณา ฯลฯ ได้ด้วยแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารนั่นเอง

แบบแผนการรับรู้กับการอ่านข่าว

สำหรับการอ่านข่าวนั้น บุคคลจะต้องนำแบบแผนการรับรู้ทั้ง 2 ลักษณะคือ แบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (schematic knowledge) และแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร (meta - schema of communication) มาเพื่อช่วยในการประมวลข้อมูลที่ได้อ่าน โดยแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป จะทำให้ผู้อ่านนำเอาความรู้ที่มีอยู่ทั้งหมดมาทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข่าว โดยระดับความรู้ที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Prior Knowledge) ของผู้อ่านจะเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาข่าวที่ได้รับลึกซึ้งแตกต่างกัน (Van Dijk and Kintsch, 1983) แต่การอ่านนั้นจะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นถ้าหากบุคคลนั้นมีแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร เพราะจะทำให้บุคคลนั้นสามารถรับรู้ข้อมูลต่างๆ นั้นในลักษณะที่ลึกและซับซ้อนขึ้นไปอีก

โดยผลของการมีแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารจะช่วยให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทต่างๆ ในการศึกษาของ Mandler (1984) พบว่า คนเราจะมีแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเรื่อง (story schema) โดยจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของเรื่อง (เช่น การเริ่มเรื่อง ปัญหาหรือความขัดแย้ง และการคลี่คลายปัญหา ฯลฯ) การลำดับองค์ประกอบต่างๆ ในเรื่อง หรือรูปแบบของการลำดับเรื่องแบบต่างๆ ตามลักษณะของงานเขียนแต่ละประเภท ซึ่งแบบแผนความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเรื่องนี้จะทำให้บุคคลสามารถคาดเดาและทำนายตอนต่อๆ ไปของเรื่องนั้นได้และสามารถเลือกให้ความสนใจกับบางจุดบางตอนที่สำคัญได้ถูกต้อง

ตัวอย่างเช่นในการอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ผู้อ่านส่วนใหญ่จะมีแบบแผนความรู้ว่า ข่าวใน

หนังสือพิมพ์ประกอบด้วยหัวข้อ (headline) ย่อหน้านำ (leads paragraph) และเนื้อหาข่าว (body) และมักจะนิยมใช้โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ (inverted pyramid) ที่มีการนำเสนอนี้อาส่วนที่สำคัญที่สุดของข่าวไว้ในส่วนแรกๆ ทั้งนี้ หากผู้อ่านที่มีแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเรื่องก็จะทราบว่าสามารถรับรู้ใจความสำคัญของข่าวเกือบทั้งหมดได้จากส่วนความนำ (leads) และย่อหน้าแรกๆ ของแต่ละข่าวนั้นเอง

นอกจากนั้น ในแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารยังประกอบด้วยแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับรูปแบบของภาษา (formal schema) ในงานเขียนแต่ละประเภทอีกด้วย เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักภาษา โครงสร้างของภาษา ลักษณะการเรียงคำในประโยค ฯลฯ (Carrell, 1983) กล่าวคือ ผู้อ่านจะรู้ว่าภาษาในงานเขียนแต่ละประเภทจะมีลักษณะการใช้ภาษาอย่างไร อาทิ ลักษณะภาษาของสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การละเว้นคำ การเขียนไม่เต็มประโยค การใช้คำสแลง การใช้ภาษาพูด ฯลฯ ซึ่งถ้าผู้อ่านมีแบบแผนความรู้เกี่ยวกับลักษณะภาษาในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ก็จะสามารถทำความเข้าใจกับเนื้อหาข่าวได้ ถึงแม้รูปประโยคและความหมายของคำจะแตกต่างจากลักษณะภาษาไทยทั่วไป เพราะในการอ่านบางครั้งแม้ผู้อ่านจะมีความรู้ในเรื่องที่อ่านอย่างเพียงพอ แต่ถ้าหากขาดแบบแผนการรับรู้ด้านรูปแบบของภาษาในงานเขียนประเภทต่างๆ ก็อาจจะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ตนมีอยู่กับเนื้อเรื่องที่อ่านในขณะนั้นได้

ด้วยเหตุนี้ แบบแผนการรับรู้จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความเข้าใจในการอ่าน เพราะผู้อ่านแต่ละบุคคลจะใช้แบบแผนการรับรู้ทั้งในการพิจารณาเนื้อหาสาระและลักษณะของรูปแบบของการนำเสนอสารโดยตนเองอาจไม่รู้ตัว

ในการเรียกข้อมูลออกมาจากความจำด้วยการระลึกนั้นมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของแบบแผนการรับรู้ด้วย โดยผลการวิจัยของ Mandler and Johnson (1977) พบว่า ลักษณะของข้อมูลในแบบแผนการรับรู้ (schema) นั้น มักจะเรียงเรียงข้อมูลตามลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลที่ไม่ได้เรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนที่จะป้อนข้อมูลเหล่านั้นสู่สมอง ก็จะต้องจัดลำดับของข้อมูลที่ได้รับเข้ามาเสียใหม่ตามความเข้าใจของตน แล้วจึงป้อนเข้าสู่แบบแผนการรับรู้ แต่การเรียงเรียงข้อมูลขึ้นใหม่นี้ อาจมีผลทำให้ข้อมูลที่ได้อ่านบางส่วนหายไปหรือถูกบิดเบือนไปจากข้อมูลที่เป็นจริง จึงอาจส่งผลให้บุคคลระลึกได้น้อยลงหรือผิดไปจากที่ได้อ่าน

แบบแผนการรับรู้ (schema) ไม่เพียงแต่มีผลในการช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจจากการเปิดรับสารเท่านั้น แบบแผนการรับรู้ยังมีผลต่อเจตคติของบุคคลที่จะมีต่อสารนั้นๆ ด้วย ดังที่กล่าวมาแล้วว่า แบบแผนการรับรู้มีผลต่อความเข้าใจและความจำในเนื้อหาสารในการอ่าน เพราะเป็นกรอบของความรู้และประสบการณ์เดิมที่ใช้ในการตีความข้อมูลใหม่ที่เข้ามา นอกจากนั้นแบบแผนการรู้อยังรวมถึงเจตคติ อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ ที่ส่งผลให้แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวต่างกันด้วย (Devine, 1986)

สำหรับการใช้แบบแผนการรับรู้ประเมินเจตคติต่องานเขียนนั้น ผู้อ่านอาจใช้กรอบของความรู้และประสบการณ์เดิมในการประเมินเจตคติต่อข้อมูลใหม่เช่นกัน อาทิ การอ่านงานเขียนประเภทตำราทางวิชาการ เอกสารราชการ หรือบทความต่างๆ ฯลฯ งานเขียนเหล่านี้นิยมใช้ภาษาที่เป็นทางการหรือที่เรียกว่าภาษาเขียน ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นไปตามแบบแผนการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง เจตคติของผู้อ่านเมื่อได้อ่านงานเขียนเหล่านี้อาจจะทำให้รู้สึกว่ามันน่าเชื่อถือและเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะเผยแพร่มาจากแหล่งที่มีความรู้หรือมีอำนาจเกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อผู้อ่านพบการใช้ภาษาเขียนหรือภาษาที่เป็นมาตรฐานในงานเขียนอื่นๆ ก็มีแนวโน้มว่าจะให้ความเชื่อถือและเห็นถึงความสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลนำแบบแผนความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานเขียนที่มีอยู่เดิมในสมองมาอ้างอิง (inference) กับภาษาในงานเขียนใหม่ที่ได้อ่าน

เช่นเดียวกับการอ่านข่าว ไม่เพียงแต่ผู้อ่านจะใช้แบบแผนการรับรู้ที่มีอยู่มาช่วยในการทำความเข้าใจกับเนื้อหาข่าวเท่านั้น ผู้อ่านแต่ละคนยังใช้แบบแผนการรับรู้ในการประเมินเจตคติต่อข่าวนั้นๆ ด้วย ซึ่งเจตคติในที่นี้หมายถึง ความน่าสนใจ ความน่าเชื่อถือ และการรับรู้ความสำคัญของแต่ละข่าว

กล่าวคือ ผู้อ่านจะมีแบบแผนความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการนำเสนอข่าว ได้แก่ ภาษาและการลำดับเนื้อเรื่อง ซึ่งเกิดจากความคุ้นเคยที่เป็นประสบการณ์เดิมสั่งสมมาจากการอ่านข่าวแต่ละครั้ง โดยแบบแผนความรู้ที่ผู้อ่านคุ้นเคยคือ ข่าวที่เสนอในสื่อหนังสือพิมพ์มักใช้ภาษาที่มีลักษณะสะดุดตา ดึงดูดใจ เร้าอารมณ์ อาทิ คำย่อ คำตัด คำสแลง คำคะนอง สำนวนโลดโผน ฯลฯ มีการลำดับเรื่องที่สรุปส่วนสำคัญของข่าวไว้ในส่วนแรกๆ ที่เรียกว่า แบบปิรามิดหัวกลับ ซึ่งลักษณะการนำเสนอรูปแบบนี้เป็นสิ่งที่สื่อหนังสือพิมพ์นิยมใช้กันมานานจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการเขียนข่าว

ดังนั้น เมื่อผู้อ่านพบงานเขียนที่มีลักษณะการใช้ภาษาและการลำดับเรื่องดังกล่าวก็จะรับรู้ว่าเป็นรูปแบบของข่าวที่เสนอในสื่อหนังสือพิมพ์ บุคคลก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในฐานะที่เป็น " ข่าว "

แต่ถ้าข้อมูลทีลือหนังสือพิมพ์นำมาเสนอเป็นข่าวนั้น ถูกเสนอในลีลาการการเขียนข่าวที่ใช้ภาษา และการลำดับเนื้อเรื่องที่แตกต่างกันไปจากแบบที่ผู้อ่านคุ้นเคย ทำให้ไม่สอดคล้องกับแบบแผนการรับรู้ที่ผู้อ่านมีอยู่เดิม (schema disconfirmation หรือ schema - inconsistent) (Farrar and Goodman อ้างถึงใน Fivush and Hudson, 1990) ผู้อ่านก็อาจมีเจตคติต่อข้อมูลที่เสนอนั้นแตกต่างไปจากเจตคติที่มีต่อ " ข่าว " ซึ่งอาจเกิดเจตคติในทางต่อต้านข้อมูลนั้นหรืออาจจะพยายามสร้างแบบแผนการรับรู้เกี่ยวกับลีลาการนำเสนอข่าวขึ้นมาใหม่ (schema development)

ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่า แบบแผนการรับรู้นี้มีอิทธิพลในการรับรู้ของบุคคลจากการอ่าน ทั้งด้านของการรับรู้ทางปัญญา คือ ความเข้าใจและความจำ และในด้านของเจตคติที่มีต่อข้อมูลนั้นๆ

II. แนวคิดเกี่ยวกับลีลาการเขียนข่าว

ข่าวถือเป็นเรื่อง (story) ประเภทหนึ่งที่เขียนขึ้นเพื่อถ่ายทอดเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงหนึ่งๆ ซึ่งผู้เขียนข่าวได้บันทึกเหตุการณ์เหล่านั้นไว้ด้วยกลไกการใช้ภาษา ลํานวนโวหาร และการลำดับข้อเท็จจริงในแบบต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการเรียบเรียงข้อเท็จจริงที่ได้มาเข้าเป็นหน่วยเดียวกันแล้วนำเสนอสู่ผู้อ่าน (Hersey, 1981 อ้างถึงใน Bird and Dardenne, 1991)

ชวรัตน์ เชิดชัย (2530) ให้ความหมายของลีลาการเขียนข่าวว่า เป็นวิธีการ รูปแบบหรือความสามารถที่ผู้เขียนใช้ในการเรียบเรียงถ้อยคำและข้อความเข้าด้วยกันอย่างถูกต้อง เหมาะสมและชัดเจน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความคิดและข้อเท็จจริงได้อย่างง่ายดายยิ่งขึ้น

เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลาในการผลิตและเนื้อหาในการนำเสนอข่าว ทำให้การเขียนข่าวมีลีลาที่แตกต่างไปจากงานเขียนประเภทอื่น เป็นงานเขียนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียนข่าวเพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวที่เป็นวัตถุขบนั้น คือ ภาษาและการลำดับเนื้อเรื่อง ซึ่ง " ภาษา " เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ในสื่อหนังสือพิมพ์มีลักษณะดังนี้

ภาษาหนังสือพิมพ์

การใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษามาตรฐานอยู่บ้างตามที่ เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2525) ได้กล่าวไว้ว่า " ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ให้กระชับ ให้สั้น แล้วมีความหมาย สามารถที่จะสื่อได้ "

เช่นเดียวกับ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522) ที่เห็นว่า การใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์มีลักษณะการใช้ภาษาที่มีความกระชับ กระทัดรัด สะดุดตา ลักษณะของประโยคมักจะเบี่ยงเบนไปจากประโยคมาตรฐาน กล่าวคือมักจะละเว้นประธานของประโยคเสียบ้าง เว้นคำเชื่อมประโยคเสียบ้าง รวมทั้งใช้ถ้อยคำแปลกๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาเฉพาะของหนังสือพิมพ์สรุปได้ดังนี้

1. ใช้คำทันสมัย หรือบางคำ " นำสมัย " ได้แก่ คำคະນອງ ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจให้เป็นที่กล่าวขวัญ ลักษณะของการใช้ภาษาลักษณะนี้มักจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขึ้นอยู่กับยุคสมัยและความนิยม เพราะคำคະນອງจะเกิดขึ้นใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
2. ใช้ถ้อยคำแปลกๆ ซึ่งอาจคิดขึ้นเอง เพื่อเรียกร้องความสนใจ อาจเป็นคำที่บัญญัติขึ้นใหม่ให้แปลกๆ และด้วยความแปลกของภาษานี้เอง จึงทำให้ผู้อ่านสนใจนำมาถ่ายทอดและสื่อความหมายต่อๆ กันไป จนกลายเป็นคำที่ใช้สื่อความกันรู้เรื่องโดยที่มิได้เคยมีใช้กันมาก่อน
3. ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ กระชับ รัดกุมและสะดุดตา ทั้งนี้อาจจะด้วยเหตุผลในการสื่อความหมายให้คนทุกระดับเข้าใจ และเพราะเหตุผลทางเนื้อที่ในการพิมพ์ที่จำเป็นต้องสรรหาคำให้เหมาะที่สุด เนื้อที่หน้ากระดาษที่กำหนดให้ จนบางครั้งลักษณะการใช้ภาษาที่ใช้ก็ดีหรือลักษณะประโยคก็ดี เบนไปจากประโยคที่ถูกต้องตามหลักภาษา กล่าวคือ มักละเว้นประธานของประโยคเสียบ้าง หรือเว้นคำเชื่อมของประโยคเสียบ้าง
4. ภาษาของหนังสือพิมพ์นิยมใช้อักษรย่อ หรือย่อคำหรือบางคำใช้ในความหมายใหม่ที่แปลกไปจากความหมายเดิม แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากความแปลกใหม่ของคำจึงเรียกร้องความสนใจและแสวงหาความเข้าใจได้ง่ายอย่างอัตโนมัติ

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2540) เห็นว่า " ชาว " ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ หัวข่าว ความนำ และเนื้อหาข่าวนั้น แต่ละส่วนมีหน้าที่และลักษณะการใช้ภาษาที่ต่างกัน โดยเฉพาะภาษาในหัวข่าวและความนำข่าวคือ ภาษาที่ใช้ในการพาดหัวข่าว มักเป็นคำสั้นๆ เป็นคำที่ตัดย่อมาจากคำอื่น เช่น " หวังใหม่ " ย่อมาจาก พรรคความหวังใหม่ " สุขวิช " เป็นคำเรียกชื่อ โดยไม่มีคำว่า " นาย " และไม่มีนามสกุลหรือคำบอกตำแหน่ง ในแง่ของโครงสร้างประโยคก็เช่นเดียวกัน มีการละและการตัดคำ เพราะเหตุผลด้านข้อจำกัดด้านเนื้อที่ของหน้ากระดาษ

ความนำข่าว (leads) เป็นข้อความที่มีสาระและความยาวมากกว่าหัวข่าว แต่การใช้ภาษาจะคล้ายคลึงกันคือ มีการละและการตัดคำ รวมทั้งไม่มีการใช้ " คำเชื่อม " ในประโยคเลย ภาษาจึงมีลักษณะหัวขั้ว และประโยคไม่มีความต่อเนื่องกัน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นลักษณะของภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวซึ่งเป็นลักษณะโดยรวม ซึ่งเราอาจพิจารณาภาษาของหนังสือพิมพ์ตามลักษณะของคำและโครงสร้างของประโยคได้ดังนี้

ลักษณะเฉพาะของการใช้คำและประโยคในหนังสือพิมพ์ (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, คณะมนุษยศาสตร์, 2541)

จากการศึกษาของศาสตราจารย์สุกัญญา สุตบรรทัด ได้กล่าวถึง ภาษาหนังสือพิมพ์ว่าเป็นภาษาที่มีกฎเกณฑ์พิเศษ แตกต่างจากภาษาธรรมดาที่ใช้ในหนังสือประเภทวิชาการหรือวรรณกรรม เหตุที่เป็นดังนั้นก็เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทางวารสารศาสตร์ รูปแบบและลักษณะของสื่อ ดังนั้นความพิเศษของภาษาหนังสือพิมพ์จึงอยู่ที่การเขียนให้เข้าใจง่ายและในบางครั้งต้องเขียนเพื่อให้ผลทางอารมณ์แก่ผู้อ่าน สำหรับการเขียนข่าวนั้นมีหลักการใช้ภาษาดังต่อไปนี้

1. รูปประโยคของข่าว

รูปประโยคปกติของภาษาไทย ประกอบด้วย

ประธาน + กริยา + กรรม

ฉัน กิน ข้าว

หรือรูปประโยคไม่มีกรรม

ชไมย วิ่งหนี ไป

ลักษณะประโยคเช่นนี้เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดีจึงใช้กันทั่วไปในหนังสือพิมพ์ แต่ในบางโอกาสเพื่อผลพิเศษอันจะพึงมีต่อผู้อ่าน (ภาษาหนังสือพิมพ์เรียก special effect) นักข่าวอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบอันเป็นธรรมดานี้ได้บ้าง เช่น

ประโยคปกติ " วิกนังกลางแปลงถูกปาระเบิด "

" ชาย 20 คนถูกรฆ่าโดยวิธีการฝังทั้งเป็น "

เพื่อเน้นส่วนสำคัญของเหตุการณ์และปลูกให้ผู้อ่านตื่นอยู่กับเนื้อหาว่า หนังสือพิมพ์ไทยจึงนิยมเอากริยามาขึ้นหน้าประโยค

“ ปาระเบิด ถล่มวิกหนังสือกลางแปลง ”

“ ส่าโหด 20 ศพ ผึ่งทั้งเป็น ”

หรือการเน้นความสำคัญของกรรมมากกว่าประธาน อาจเอากรรมมาขึ้นหน้าประโยคได้ ดังนี้

“ สินค้าเหล่านี้ผลิตโดยคนไทย ”

2. การใช้เครื่องหมาย

หนังสือพิมพ์มีวิธีการใช้เครื่องหมายในรูปแบบของตนเพื่อความเข้าใจง่ายและความสวยงาม จะกล่าวถึงเพียงบางเครื่องหมายที่สำคัญดังนี้

2.1 เครื่องหมายมหัพภาค (.) ที่นิยมใช้ในหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจไม่เหมือนที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่

ใช้กับตัวย่อ เช่น *รมช. อตร. สวญ. พต.ต. วันที่ 20 กพ. นี้ เป็นต้น*

ใช้กับเวลา เช่น *10.00 น.*

ใช้ค้นประโยค สำหรับบางคอลัมน์ซึ่งประกอบด้วยข่าวหลายอย่างที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจใช้หลายจุดก็ได้

2.2 เครื่องหมายจุลภาค (,) ที่ใช้กันมากคือ ใช้ในการแยกตัวเลข เช่น *5,000* นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังอาจใช้เครื่องหมายจุลภาคในการแยกคำ แยกประโยค เพื่อให้อ่านง่ายขึ้น

2.3 เครื่องหมายัญประกาศ (“ ”) มักใช้ในกรณีต่อไปนี้

ใช้กับประโยคคำพูด

ใช้กับชื่อคนที่ไม่มีการตั้งฉายาให้ เช่น “ *เสี้ยโกศล* ”

ใช้กับวลีที่ต้องการเน้นให้ตื่นเต้น เช่น “ *ตายสยอง* ”

ใช้กับชื่อหนังสือ บทประพันธ์ เพลง เช่น เพลง “ *เขมรไทรโยค* ” หนังสือชื่อ “ *บ้านผีสิง* ”

ใช้กับคำที่ยังไม่เป็นที่คุ้นหู เช่น “ทอม - ดี”

2.4 เครื่องหมายอื่นๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ยังมีการใช้เครื่องหมายอื่นๆ อีก เช่น / ใช้สำหรับแยกชื่อ

3. การย่อ

3.1 การย่อกำ นักหนังสือพิมพ์จะต้องจดจำคำย่อที่ใช้กันจนเป็นที่คุ้นตา เช่น CBS , NBC , UN , อสมท. กฟผ. ชสมก. มสช. มช. ปชป. พรบ. เพราะการใช้คำย่อมีความสำคัญมากในการเขียนข่าวซึ่งต้องสั้น คำบางคำแทนที่จะใช้ตัวย่อ กลับตัดส่วนของคำออกไปเพื่อให้สั้นเข้า เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การรถไฟฯ กระทรวงศึกษาฯ ในบางกรณีอาจเป็นการย่อด้วยการเปลี่ยนรูปคำเดิม เช่น เงินแดง ย่อมาจาก สาธารณรัฐประชาชนจีน ญวน ย่อมาจาก เวียดนาม

3.2 การย่อประโยค เกิดขึ้นเพราะความจำเป็นทางด้านเนื้อที่และเพื่อผลทางความรู้สึก การเขียนข่าวมีหลักการว่าจะต้องเขียนให้สั้นและเข้าใจง่ายเป็นสำคัญ จึงต้องตัดคำที่เยิ่นเย้อในประโยคออกเสีย

4. การแทรกอารมณ์ขัน การเสียดสี การล้อเลียนในข่าว

การเขียนในลักษณะนี้อาจมีทั้งการเขียนแบบยั่วล้อ (satire) ซึ่งหมายถึงการกระช้ำเข้าเข้าแหยเพื่อเปิดโปงความไม่ดีไม่งามของคนใดคนหนึ่ง การเขียนแบบแสร้งว่า (irony) ซึ่งหมายถึงการเสแสร้งแกล้งพูดในสิ่งหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วตนหมายถึงสิ่งตรงกันข้าม หรือการเขียนแบบกล่าวให้เกิดความเป็นจริงหรือกล่าวให้ต่ำกว่าความเป็นจริง ผู้เขียนข่าวบางคนพยายามเพิ่มรสชาติให้มากขึ้น โดยการเล่นสัมผัสพยัญชนะบ้าง สัมผัสสระบ้าง เพื่ออารมณ์ขันที่จะช่วยให้เรื่องน่าอ่าน

5. การเขียนตัวเลข

5.1 การเขียนบอกจำนวน

5.1.1 หนังสือพิมพ์ไทยนิยมใส่ตัวเลขไปตรงๆ ถ้ามีตัวเลขหลายตัว เช่น 49 วัน 22,180 บาท แต่ถ้าตัวเลขน้อยก็จะแสดงด้วยตัวอักษร เช่น หนึ่งวัน สองบาท

5.1.1 ใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) กับตัวเลขที่มีตั้งแต่ 4 หลักขึ้นไป ยกเว้นปีและถนน
เช่น 1,500 2,389,000 ค.ศ. 1984 บ้านเลขที่ 6910 ถนนพิจัย

5.1.2 คำว่า ร้อย พัน หมื่น แสน ล้าน พันล้าน อาจนำมาใช้กับตัวเลข เช่น \$ 3
ล้านสหรัฐ 2.75 ล้าน 2 ร้อยล้าน 9 แสน 5 พัน

5.1.3 ใช้คำว่า ประมาณ เกือบ มากกว่า รวม เมื่อไม่สามารถระบุตัวเลขที่แน่นอน
เช่น

“ คนร่วม 10,000 คนยึดเยียดกันบนอัฒจันทร์ ”

“ คลื่นมนุษย์ กว่าแสนแออัดอยู่บริเวณท้องสนามหลวง ”

5.2 การเขียนบอกบ้านเลขที่หรือการบอกวัด การเขียนบ้านเลขที่ อายุ หน่วยของระยะทาง
ขนาด ความเร็ว อุณหภูมิ น้ำหนัก เปอร์เซ็นต์ เส้นรุ้ง เส้นแวง เวลา ใช้ตัวเลขแสดงทั้งสิ้น เช่น

220 ถนนนครสวรรค์

นายแป๊ะ อายุ 20 ปี

4 x 5 ฟุต

กว้าง 2 นิ้ว ยาว 5 นิ้ว สูง 2 ฟุต

วิ่งได้ 200 ไมล์ต่อชั่วโมง

10 เปอร์เซ็นต์ 10.5 เปอร์เซ็นต์

8.0 น.

5 ประตูดอ 0

มีข้อสังเกตว่า การใช้ภาษาในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน มักจะมีการใช้ภาษาอังกฤษในการเขียนข่าวอย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยมักปะปนกับการเขียนรูปประโยคภาษาไทยโดยที่บางครั้งผู้เขียนข่าวอาจไม่ทราบ เหตุเพราะในสังคมไทยมีการใช้ภาษาอังกฤษกันในภาษาพูดและภาษาเขียนมากขึ้น การแปลรูปประโยคภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยปรากฏอยู่มากมาย การที่ภาษาอังกฤษเข้ามาแพร่หลายมากเช่นนี้ ทำให้ผู้ใช้ภาษาเคยชินต่อสำนวนและรูปประโยคดังกล่าว โดยมักพบการใช้ภาษาอังกฤษในการเขียนข่าวดังต่อไปนี้

การใช้ภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยอมรับกันว่าเป็นภาษาสากลที่มีอิทธิพลต่อภาษาอื่นๆ เป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาลักษณะของภาษาอังกฤษที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ไทยพบว่า หนังสือพิมพ์ก็นิยมใช้ภาษาอังกฤษมากเช่นเดียวกัน ซึ่งการใช้ภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์จะปรากฏลักษณะที่น่าสนใจ 4 แบบคือ (อรพันธ์ อารักษ์วานิช, 2539)

1. ใช้คำภาษาอังกฤษเดี่ยวๆ เป็นบางคำ เช่น

ดุสิตโพล *ถล่มซ้ำ* *บรรหารรับและ*

(เดลินิวส์ 23 ธันวาคม 2538 หน้า 1)

ไวยลักษณ์อุปทูตสหรัฐ *เล่นกลดิสเครดิตคณะกรรมการ*

(มติชน 27 กันยายน 2538 หน้า 1)

ดีวดีฟรี *ททท. จ้อย* *กรมศุลฯ* *กักสินค้า*

(มติชน 27 กันยายน 2538 หน้า 17)

ซึ่งการใช้ภาษาอังกฤษลักษณะนี้จะเป็นคำที่คนทั่วไปไปเข้าใจและเป็นที่ยอมรับใช้กันทั่วไปอยู่แล้ว

2. ใช้คำภาษาอังกฤษและเขียนคำอ่านภาษาไทยไว้ให้ หรือเขียนศัพท์ภาษาไทยแล้ววงเล็บภาษาอังกฤษไว้ให้ การใช้ภาษาอังกฤษลักษณะนี้มักเป็นศัพท์เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ตัวอย่างของคำประเภทนี้ เช่น

Catalogue Exclusive Collection (แคตตาล็อก *เอ็กซ์คลูซีฟ* *คอลเล็คชั่น*)

(มติชน 7 ธันวาคม 2538 หน้า 9)

การปรับรีระบบ (*Reengineering*)

(มติชน 7 ธันวาคม 2538 หน้า 37)

ความก้าวหน้าในสายงาน (*Career Ladder*)

(เนชั่นสุดสัปดาห์ 24 - 30 พฤศจิกายน 2538 หน้า 37)

3. การบอกศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ท้ายคำภาษาไทย ซึ่งอาจเป็นชื่อเต็มหรือชื่อย่อของศัพท์ก็ได้ เช่น

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคาร (อินเตอร์แบงก์)

(มติชน 5 ธันวาคม 2538 หน้า 8)

การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (อาเซียนซัมมิต)

(มติชน 5 ธันวาคม 2538 หน้า 21)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ)

(เนชั่นสุดสัปดาห์ 24 - 30 พฤศจิกายน 2538 หน้า 22)

4. การใช้สำนวนแบบอังกฤษ เช่น

ทารกวัย 2 เดือน ถูกทิ้งใส่กล่องกระดาษไว้ที่กระบะท้ายรถมาสด้า

(ไทยรัฐ 6 ธันวาคม 2538 หน้า 18)

อีก 1 ประตู่ของทีมไทยนั้นเป็นผลงานของสุรชัย จตุรภัทรพงษ์

(วิทยุกระจายเสียง 5 ธันวาคม 2538 หน้า 1)

การที่หนังสือพิมพ์มักจะใช้ภาษาที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น คือ มีการใช้คำภาษาที่แปลกใหม่ ภาษาสแลง รูปประโยคในการเขียนข่าวที่ผิดไปจากรูปประโยคปกติของภาษาไทย หรือการใช้สำนวนที่ โลดโผน ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อผลของการสื่อสารและการจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ และอาจเนื่องมาจาก หนังสือพิมพ์เป็น " วรรณกรรมเร่ร่อน " คือ เพื่อแข่งขันเรื่องของ " ความใหม่สด " ของข่าวกับหนังสือพิมพ์ ฉบับอื่น ต้องทำงานแข่งกับเวลา รวมทั้ง ความไม่รู้หรือขาดทักษะในการใช้ภาษาของผู้เขียนข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ต้องการให้เด่นและเร้าใจผู้อ่าน ทำให้เกิดการใช้ภาษาเพื่อการเสนอข่าวที่แตกต่างไป จากภาษามาตรฐาน (ชำนาญ รอดเหตุภัย, 2526)

ภาษามาตรฐาน

ภาษามาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้ในราชการ เป็นภาษาที่คนทั้งประเทศที่ได้รับการศึกษาพอสมควร สามารถเข้าใจได้ ภาษามาตรฐานของไทยนั้นยึดภาษาภาคกลางโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครเป็นหลัก แต่จะต้องเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่ใช้ในระดับภาษาแบบแผนคือ ถูกต้องตามหลักภาษา มีการใช้

ภาษาตามชั้นของบุคคลที่เรียกว่า ราชาคัพท์ และคำสุภาพอย่างถูกต้อง ไม่เป็นภาษาหยาบคาย (vulgarism) ภาษาคนองปาก (slang) ภาษาท้องถิ่น (provincial) และไม่ใช่ภาษาต่างประเทศ โดยไม่จำเป็น อาจกล่าวได้ว่า ภาษาไทยมาตรฐานก็คือภาษาที่ราชการใช้นั่นเอง (เจือ สตะเวทิน, 2525)

ส่วนไพฑูริย์ สินลาร์ตันและคณะ (2538) ให้ความหมายของ ภาษามาตรฐาน คือ ภาษาภาคกลางที่คนไทยใช้ในการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการตามระเบียบแบบแผน สุภาพชนทั่วไปเข้าใจได้ โดยมีการใช้หลักภาษาที่ถูกต้องชัดเจน ไม่ใช้สำนวนผาดโผนหรือเก๋าล้ำสมัย ไม่ใช้ภาษาถิ่น ภาษาคนอง หรือใช้คำภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลวรรณ ไขษฐานันท์ (อ่างแล้ว) ที่กล่าวว่า ภาษาระดับมาตรฐานเป็นภาษาที่มีลักษณะสมบูรณ์แบบและถูกหลักไวยากรณ์ มีความชัดเจน สละสลวย สุภาพ ภาษาระดับนี้อาจเรียกกันทั่วไปว่า ภาษาเขียน

ภาษาไทยมาตรฐานตามที่นักภาษาศาสตร์บรรยายไว้มีลักษณะของคำและโครงสร้างประโยค ดังนี้

ลักษณะของคำ (พนมพร นิรัญทวี และ เทพี จรัสจรวงเกียรติ, 2539)

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองซึ่งแตกต่างจากภาษาอื่น กล่าวคือภาษาไทยมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด (isolating language) คำในแต่ละคำในภาษาไทยจะมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ใช้เข้าประโยคได้ทันทีโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ นอกจากนี้การเรียงตำแหน่งของคำในประโยคยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความหมายและหน้าที่ของคำ เมื่อเข้าประโยคต้องเรียงคำให้ถูกตำแหน่งหน้าที่ หากเรียงผิดที่ผิดตำแหน่ง ความหมายก็จะผิดไปด้วย

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เลือกใช้คำได้อย่างถูกต้องในการใช้ภาษาก็คือ ต้องรู้ความหมายของคำที่นำมาใช้อย่างต้องแน่เสียก่อน แม้คำในภาษาไทยจะเป็นคำที่มีความหมายในตัวมันเอง แต่ก็มิได้หมายความว่าเราจะสามารถนำคำมาใช้ได้ทันที เพราะความหมายของคำมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในประโยคด้วย ถ้าเปลี่ยนตำแหน่ง ความหมายและหน้าที่ก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น

ไกขัน	ขัน เป็น กริยา	หมายถึง	อาการร้องเป็นเสียง
ขันใบนี้	ขัน เป็น คำนาม	หมายถึง	ภาชนะสำหรับใส่หรือตักน้ำ
เขาพูดน่าขัน	ขัน เป็น วิเศษณ์	หมายถึง	น่าหัวเราะ ขวนหัวเราะ

ดังนั้น จึงควรได้ทราบถึงลักษณะที่น่าสนใจในเรื่องความหมายของคำไว้ดังนี้

1. คำที่มีความหมายโดยตรง คือ คำที่ทุกคนเข้าใจความหมายได้ตรงกันและพจนานุกรมได้ให้คำจำกัดความไว้แล้ว เช่น

กิน หมายถึง เคี้ยว เคี้ยวกลืน เช่น กินข้าว

เสื่อ หมายถึง สัตว์ป่าสี่เท้ามีลักษณะคล้ายแมว คุร่าย ขอบกินสัตว์อื่นเป็นอาหาร

2. คำที่มีความหมายโดยนัย คือ คำที่มีความหมายพิเศษเพิ่มขึ้นจากความหมายโดยตรง จะเข้าใจกันได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพื้นฐาน ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และคำที่มาห้อมล้อม (บริบท) อีกด้วย เช่น

	ความหมายโดยตรง	ความหมายโดยนัย
กิน	เคี้ยว เคี้ยวกลืน	โกง
เสื่อ	สัตว์ป่าสี่เท้า	คนเก่ง คนดุร้าย

3. คำบางคำที่มีหลายความหมาย คือ คำๆ เดียวสามารถใช้ได้หลายความหมายและอาจทำหน้าที่ต่างกันไปตามแต่ตำแหน่งของคำนั้น การที่จะรู้ความหมายแน่ชัดต้องดูบริบทของคำนั้นๆ ด้วย จึงจะเข้าใจอย่างชัดเจน เช่น

ด้วง มีความหมายหลายอย่างดังนี้

ก) ตัวแมลงหรือมีเสื่อที่ยังไม่มีปีก คล้ายตัวหนอน ตัวอย่าง มะพร้าวต้นนี้มีด้วงอยู่เต็ม

ข) ชื่อชนชนิตหนึ่ง ตัวอย่าง เขาไม่เคยรู้จักชนมด้วงเลย

ค) ชื่อชอชนิตหนึ่ง ตัวอย่าง ฉันชอบเล่นชอด้วง

ง) ชื่อเครื่องดักสัตว์ชนิดหนึ่ง ตัวอย่าง เขาถือด้วงไปดักแย้

4. คำบางคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน อาจแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังนั้น การเลือกใช้คำประเภทนี้จึงต้องพิจารณาความหมายของแต่ละคำให้ถูกต้อง มิฉะนั้นอาจทำให้การสื่อความหมายไม่ตรงตามต้องการได้ เช่น

ก) **จัดจ้าน** หมายความว่า ปากกล้า ปากจัด เจ้าคารม ตัวอย่าง เขาปากคอจัดจ้าน

ข) **จัดเจน** หมายความว่า สันทัด จัดเจน ชำนาญ ตัวอย่าง เขามีความสันทัดจัดเจนในการทำงาน

ลักษณะของประโยค

ประโยคคือกลุ่มคำที่นำมาเรียบเรียงกันขึ้นให้ได้ใจความสมบูรณ์ คำแต่ละคำในภาษาสามารถสื่อความหมายได้ แต่คำจะแสดงความคิดและอารมณ์ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนก็ต่อเมื่อประกอบกันเป็นประโยค ประโยคจึงทำหน้าที่เป็นหน่วยพื้นฐานของความคิด กล่าวคือในการแสดงความคิดที่สมบูรณ์แต่ละครั้งต้องใช้ประโยคอย่างน้อยหนึ่งประโยค

โครงสร้างประโยคของภาษาไทยประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง (กริยา) บางประโยคอาจมีหน่วยที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคด้วย แต่ในการเขียนเรื่องราวใดๆ ก็ตาม ถ้าใช้ประโยคที่ประกอบด้วย ประธาน กริยา หรือกรรมเท่านั้น ย่อมสื่อสารหรือเรื่องราวที่ละเอียดกว่านี้ไม่ได้ ดังนั้นประโยคจึงต้องมีส่วนขยายเพิ่มขึ้น คือ ส่วนขยายประธาน ส่วนขยายกริยา และส่วนขยายกรรม ถ้าประโยคมีส่วนขยายครบทั้ง 3 ส่วน จะเรียงลำดับคำในประโยคได้ดังนี้

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
สิงโต	-	คำราม	-	-	-
ครู	-	สอน	หนังสือ	-	-
วิชัย	เพื่อนของผม	ถูก	หอย	-	-
สุนัข	ข้างบ้าน	เหยียบ	ต้นไม้	ที่แม่ปลูกไว้	-
นักศึกษา	ห้องนี้	ทำ	ข้อสอบ	วิชาภาษาไทย	อย่างตั้งใจ
น้ำ	ของฉัน	ปัก	ผ้า	-	เก่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ประโยคในภาษาไทยส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการเรียงคำแบบประธาน - กริยา - กรรม แต่รูปประโยคก็มีได้เรียงลำดับส่วนของประโยคเช่นนี้เสมอไป ในการใช้ภาษาจริงและในสภาพที่เป็นทางการยังอาจมีการนำกริยาหรือกรรมมาไว้ต้นประโยคหรือบางประโยคอาจนำกริยามาทำหน้าที่เป็นประธานก็ได้

ดังนั้น ประโยคในภาษาไทย จึงจำแนกออกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ประโยคประธาน ได้แก่ ประโยคที่มีประธานอยู่ต้นประโยค เช่น

ชาวสวนปลูกผัก

ผู้สื่อข่าวรายงานข่าว

2. ประโยคกริยา ได้แก่ ประโยคที่มีกริยาอยู่ต้นประโยค เพื่อให้กริยาเด่น แล้วนำประธานมาไว้ข้างหลัง ส่วนมากคำกริยาที่ใช้ในการขึ้นต้นคือ เกิด มี ปรากฏ เช่น

เกิดไฟไหม้ที่ศูนย์การค้า

มีการทำร้ายร่างกายนักโทษในเรือนจำ

3. ประโยคกรรม ได้แก่ ประโยคที่มีผู้ถูกกระทำขึ้นต้นประโยคเมื่อต้องการเน้น เช่น

ผู้ร้ายถูกตำรวจจับ

กวางถูกเสือตะปบ

4. ประโยคการิต ได้แก่ ประโยคประธานหรือประโยคกรรมที่มีผู้รับใช้แทรกเข้ามาในประโยค เช่น

หัวหน้าให้ลูกน้องแก้ไขรายงาน

แม่ใช้ฤทัยไปซื้อกับข้าว

ประโยคเกิดจากคำที่เรียงต่อๆ กัน และคำเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น จึงอาจแบ่งประโยคออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ (นววรรณ พันธุมเมธา, 2523)

1. ประโยคเดี่ยว คือ ประโยคที่แสดงข้อความเดียว มีส่วนประกอบคือ ประธานและกริยา ถ้ากริยาต้องการกรรมก็มีอยู่ในประโยคด้วย นอกจากนี้อาจมีคำขยายประธาน หรือขยายกริยา หรือขยายกรรม เช่น “ รดแล่น ” “ แม่รักลูก ” “ เด็กคนนั้นเคยมาที่บ้านฉันเสมอๆ ”

2. ประโยคซับซ้อน คือ ประโยคที่แสดงข้อความมากกว่าหนึ่ง อาจมี 2 หรือ 3 ข้อความหรือมากกว่านั้น ประโยคซับซ้อนประกอบด้วยประโยคเดี่ยวหลายประโยคและมีสันธานเชื่อมประโยคเดี่ยวเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เช่น " นิดไปทำงานแล้ว แต่น้อยไม่ได้ไป " " คุณพ่อกับคุณแม่ไปสุพรรณบุรีตั้งแต่เมื่อวานนี้ " " นาฬิกาที่คุณพ่อซื้อให้ฉันเมื่อวันเกิดหายไปแล้ว "

ส่วนลักษณะของการใช้ภาษาที่ไม่ได้มาตรฐานของภาษาไทยนั้น ศาสตราจารย์เจือ สตะเวทิน (2518) กำหนดว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ภาษาสแลง หรือคำหยาบ
2. ภาษาพูด
3. ใช้คำหรือข้อความกำกวม
4. ภาษาท้องถิ่น
5. ใช้คำหรือสำนวนต่างประเทศ
6. ใช้คำฟุ่มเฟือยหรือซ้ำซ้อน
7. ใช้คำผิดไวยากรณ์ เช่น ใช้ลักษณะนามผิด ใช้ราชาศัพท์ผิด เป็นต้น

สำหรับข้อบกพร่องด้านการใช้ประโยคในงานเขียนนั้น สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะคือ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, 2523)

1. ประโยคไม่สมบูรณ์ หมายความว่า ประโยคที่ขาดส่วนต่างๆ ของประโยค เช่น

- ประโยคที่ขาดลักษณะนาม	เรวัตเป็นตัวละครหนึ่งของเสนีย์
ควรเขียนว่า	เรวัตเป็นตัวละคร <u>ตัว</u> หนึ่งของเสนีย์
- ประโยคที่ขาดคำบุพบท	ข้าพเจ้าป็นขึ้นไปเกือบยอดเขา
ควรเขียนว่า	ข้าพเจ้าป็นขึ้นไปเกือบ <u>ถึง</u> ยอดเขา

2. ประโยคมีหน่วยประโยคเกิน หมายความว่า ประโยคมีหน่วยประโยคทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน

เช่น

- ที่นาบางแปลงกำลังเพิ่งจะตกกล้ากันก็มี
ควรเขียนว่า ที่นาบางแปลงกำลังตกกล้ากันก็มี
- ฉันทชอบเอาเท้าตีกระทุ่มน้ำให้แตกเป็นฟองเล็กๆ
ควรเขียนว่า ฉันทชอบเอาเท้ากระทุ่มน้ำให้แตกเป็นฟองเล็กๆ

3. ประโยคมีการเรียงคำหรือกลุ่มคำผิดลำดับในการใช้ภาษาจะต้องมีการเรียงลำดับคำและกลุ่มคำให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง เพื่อแสดงหน้าที่และความหมายของคำหรือกลุ่มคำนั้นๆ ความผิดพลาดในการเรียงลำดับคำและกลุ่มคำมักจะเกิดจากการวางส่วนขยายผิดลำดับ เช่น

- ฉันทขยับขึ้นลุกนั่ง
ควรเขียนเป็น ฉันทขยับลุกขึ้นนั่ง
- เสียงเรือแจวดังจ่อมแจ่มที่นานๆ ครั้งจะมีผ่านมา
ควรเขียนเป็น เสียงเรือแจวที่นานๆ ครั้งจะมีผ่านมาดังจ่อมแจ่ม

ลักษณะของการใช้ภาษาที่ไม่ได้มาตรฐานที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่า คล้ายคลึงกับลักษณะของภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์บางส่วนเป็นภาษาที่ไม่ได้มาตรฐาน แต่หนังสือพิมพ์เป็นวิชาชีพชนิดหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีภาษาของตนเองใช้โดยเฉพาะเหมือนกับวิชาชีพอื่นๆ เช่น กฎหมาย วรรณคดี การเมือง ฯลฯ (เจื้อ สตะเวทิน , 2525)

การลำดับเรื่องในการเสนอข่าว

การรายงานข่าวถือเป็นการเล่าเรื่องแบบหนึ่งคือเล่าว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อใด (when) ทำไม (why) อย่างไร (how) แต่เป็นการเล่าเรื่องเพื่อเสนอข้อเท็จจริง (facts) ซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากงานเขียนเล่าเรื่องแบบอื่นๆ

ถึงแม้โครงสร้างของข่าวส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญอันได้แก่ หัวข่าว (headline) ความนำข่าว (leads) และเนื้อเรื่อง (body) แต่การที่ผู้เขียนข่าวจะตัดสินใจว่าจะเรียบเรียงข้อมูลหรือข้อเท็จจริง (facts) ให้เป็นเรื่องโดยใช้โครงสร้างการดำเนินเรื่องแบบใดนั้น ควรตัดสินใจโดยคำนึงว่าผู้อ่านเป็นใคร และต้องตระหนักเสมอว่า จุดมุ่งหมายของการเรียบเรียงข้อมูลของสื่อมวลชนนั้นก็เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย (Pitts et al. อ้างแล้ว)

Paula Munier Lee (อ้างถึงใน Pitts et al. อ้างแล้ว) บรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์กล่าวว่า โครงสร้างของเรื่องเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเขียนเรื่อง เพราะถ้าโครงสร้างของเรื่องไม่เหมาะสม เรื่องนั้นจะไม่สามารถดำเนินไปได้ และการดำเนินไปได้ของเรื่องเป็นสิ่งเดียวที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้ง่ายดาย

Jack Hart (อ้างถึงใน Rich อ้างแล้ว) นักหนังสือพิมพ์ผู้มีประสบการณ์ เชื่อว่า ข่าวแต่ละข่าวหรือแต่ละประเภทไม่มีโครงสร้างการเขียนข่าวที่ตายตัว แต่การที่ผู้เขียนข่าวจะเลือกใช้โครงสร้างแบบใดนั้นจะขึ้นอยู่กับประเภทของวัตถุดิบหรือข้อมูล (type of material) ที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เขียนข่าวต้องตระหนักเสมอว่า โครงสร้างการเขียนข่าวแบบใดที่จะสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีที่สุดถึงประเด็นสำคัญ ความขัดแย้ง ภูมิหลังของแต่ละข่าว ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ สิ่งที่สำคัญในการอ่านข่าว

ซึ่งรูปแบบการเขียนข่าวที่ผู้เขียนข่าวสื่อมวลชนนิยมใช้อาจจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

การลำดับเรื่องแบบปิระมิดหัวกลับ

รูปแบบการเขียนข่าวแบบปิระมิดหัวกลับ (inverted pyramid) เป็นแบบที่ลำดับเรื่องตามความสำคัญ กล่าวคือ นำข้อมูลหรือข้อเท็จจริง (facts) ที่สำคัญที่สุด (climax) มาเสนอไว้เป็นอันดับแรก โดยในส่วนของความนำ (leads) จะให้ข้อมูลที่สรุปว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร (who what when where why how) แล้วจึงเสนอรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ ที่สำคัญรองลงมาตามลำดับความสำคัญมากสู่น้อย (Pitts et al. อ้างแล้ว)

ดังนั้น การเขียนข่าวแบบปิระมิดหัวกลับนี้จึงเน้นความสำคัญที่การนำเสนอข้อมูลในส่วนของความนำ ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ย่อหน้าแรกและสรุปใจความสำคัญของแต่ละข่าว โดยเป็นส่วนที่ให้รายละเอียดว่าข่าวนั้นๆ สำคัญหรือน่าสนใจอย่างไรเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน

Hart (อ้างถึงใน Rich อ้างแล้ว) แนะนำว่าในการเขียนความนำข่าว สิ่งที่จะควรเลือกมาเขียนคือ ข้อมูลส่วนที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อผู้อ่านมากที่สุด เพื่อที่ผู้อ่านจะได้ติดตามอ่านเนื้อหาของข่าวต่อไปทันที การเขียนในลักษณะนี้เพื่อเป็นการสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน ดังนั้น การขึ้นต้นความนำยิ่งน่าสนใจเท่าไร ผู้อ่านย่อมสนใจติดตามอ่านเนื้อเรื่องมากขึ้นเท่านั้น

Summary Lead

Back up (quotes or facts)

Supporting points

Ending

ภาพที่ 3 โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ (Rich อ่างแล้ว)

การเขียนข่าวแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้เขียนข่าวหนังสือพิมพ์นิยมใช้เป็นแบบอย่างพื้นฐานสำหรับการเขียนข่าวมานานนับศตวรรษ ทั้งนี้เพราะเป็นรูปแบบที่ให้ข้อดีคือ นอกจากจะประหยัดพื้นที่เสนอข่าวแล้ว ยังสามารถเรียกความสนใจจากผู้อ่านได้ทันที และผู้อ่านสามารถได้ทราบถึงสาระสำคัญของแต่ละข่าวได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะสะดวกสำหรับผู้อ่านที่มีเวลาน้อย

อย่างไรก็ตาม การเขียนข่าวรูปแบบปิรามิดหัวกลับก็ยังมีข้อเสียบางประการคือ ผู้อ่านอาจจะไม่อ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยนอกเหนือไปจากความนำข่าว นอกจากนั้นยังเป็นแบบที่มีความยืดหยุ่นน้อย ใช้ได้ดีกับข่าวบางประเภทเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นรูปแบบการเขียนที่ไม่อาจให้ความครบถ้วนสมบูรณ์ในเนื้อหาข่าวนัก การเสนอเนื้อหาแต่เพียงหยาบๆ เพราะความจำเป็นด้านการพิมพ์หรือด้านเทคนิคอื่นๆ จึงอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นข่าวบิดเบือนได้ง่าย (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2530)

การลำดับเรื่องแบบเล่าเรื่อง

Donald Murray (อ้างถึงใน Pitts et al. อ่างแล้ว) นักหนังสือพิมพ์ผู้ได้รับรางวัล Pulitzer กล่าวไว้ในหนังสือ Writing for Your Readers ว่า รูปแบบการเขียนข่าวแบบเล่าเรื่อง (narrative form) เป็นรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุด เพราะเป็นการเล่าเรื่องตามลำดับของเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น

การเขียนเล่าเรื่องในข่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับการเขียนเล่าเรื่องในวรรณกรรม คือ มีตัวละคร (character) ฉาก (setting) บทสนทนา (dialogue) และการกระทำ (action) แต่การเล่าเรื่องในข่าวไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้น (fiction) เพราะผู้เขียนข่าวต้องเน้นถึงข้อเท็จจริง (facts) ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ขึ้น ซึ่งการดำเนินเรื่องมักจะเน้นตามลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้ (Pitts et al. อ้างแล้ว)

ตัวละคร (characters) จะดำเนินเรื่องโดยเน้นที่การกระทำของตัวละครหลักหรือผู้ที่เป็นข่าว

ฉาก (setting) เน้นที่การบรรยายรายละเอียดของเวลาและสถานที่ (time and place) ที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

บทสนทนาหรือคำพูด (dialogue) จะมีการยกอ้างคำพูด (quotes) และถอดความโดยใช้สำนวนใหม่ (paraphrases) ของตัวละครหลัก รวมทั้งมีการบรรยายรายละเอียดปลีกย่อย อาทิ น้ำเสียง ความรู้สึกหรืออากัปกริยาของผู้พูด

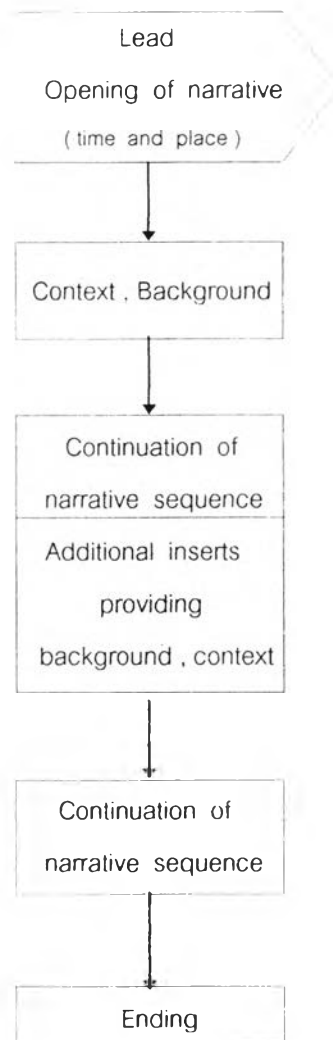
การกระทำ (action) เริ่มจากนำผู้อ่านเข้าสู่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้เขียนข่าวจะมุ่งเน้นที่คำพูดหรือพฤติกรรมของตัวละคร ด้วยการใช้ประโยคที่เป็นปัจจุบันกาล (present tense) เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกว่าได้ตนกำลังเป็นส่วนหนึ่งในเหตุการณ์นั้นด้วยและส่งผลให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมไปกับการเล่าเรื่องมากขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้น การเขียนข่าวแบบนี้จึงมีลักษณะการเขียนในเชิงพรรณนา (Descriptive Writing) ด้วยการให้รายละเอียดที่เป็นรูปธรรม (concrete details) อาทิ การพรรณนาถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร จาก เหตุการณ์ ลักษณะการกระทำ รวมทั้งคำพูดและความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นข่าว การพรรณนาจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการหรือภาพในความคิด (mental image) นี้ก็ตามไปที่ละน้อยตามลำดับ และเนื่องจากความสำคัญของข่าวค่อยๆ ถูกขยายที่ละน้อยๆ จึงเป็นการสร้างความสนใจของผู้อ่านให้จดจ่อกับข่าวนั้นตลอด (Rich อ้างแล้ว)

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการเขียนข่าวแบบเล่าเรื่องจึงเป็นแบบที่สามารถประวิงความสนใจ (suspended interest) ของผู้อ่านไว้ก่อน เพื่อให้ติดตามอ่านตั้งแต่วรรคต้นจนถึงวรรคสุดท้าย อันเป็นตอนจบของเหตุการณ์นั้น แต่การเขียนข่าวแบบนี้ไม่เหมาะสมสำหรับผู้อ่านที่ไม่มีเวลาพอหรือไม่มีความอดทนเพียงพอที่จะอ่านจนจบ (Rich อ้างแล้ว)

การเรียบเรียงข้อมูลของการเขียนข่าวแบบเล่าเรื่องนั้นมักจะมีการใช้การดำเนินเรื่องไปตามลำดับเวลา (chronological) จะเริ่มตั้งแต่ตอนต้น (beginning) ตอนกลาง (middle) และตอนจบ

(end) ซึ่งจะแตกต่างจากข่าวที่เสนอในแบบปิรามิดหัวกลับ กล่าวคือ ในส่วนความนำ (leads) มักจะเปิดเรื่องด้วยการบรรยายถึงเวลาและสถานที่เกิดเหตุการณ์หรือรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ ส่วนการดำเนินเนื้อเรื่องจะให้รายละเอียดและภูมิหลังของเหตุการณ์เข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงจุดสำคัญที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

ภาพที่ 4 โครงสร้างการเขียนข่าวแบบเล่าเรื่อง (Pitts et al. อ้างแล้ว)

หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การเขียนข่าวแบบเล่าเรื่องมีลักษณะคล้ายการเขียนข่าวที่เรียกว่าแบบตามลำดับเวลา (chronology) และแบบปิรามิดหัวตั้ง (upright pyramid) กล่าวคือ การเขียนข่าวแบบตามลำดับเวลาจะเขียนตามลำดับเวลาที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น โดยจะยึดเวลาเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง ส่วนการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้งจะเป็นการเขียนโดยกล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อย และดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ เรื่องจะค่อยๆ เข้มข้นขึ้นจนถึงจุดสำคัญ (climax) ซึ่งเป็นตอนจบของข่าว แต่การ

เขียนแบบเล่าเรื่องจะไม่ยึดการดำเนินเรื่องตามเวลาเสมอไป ในขณะที่เล่าเรื่องอาจมีการย้อนไปกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นช่วงอื่นได้ รวมทั้งในส่วนของตอนจบ (ending) ของข่าวอาจไม่เป็นจุดสำคัญ (climax) ของข่าวเสมอไป

III. ผลกระทบของลีลาการเขียนข่าวที่มีต่อการรับรู้ของผู้อ่าน

งานวิจัยหลายชิ้นของต่างประเทศพยายามที่จะศึกษาว่า ความแตกต่างของลีลาการเขียนข่าวอันได้แก่ การใช้ภาษาและการลำดับเรื่องมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านในด้านต่างๆ อย่างไร โดยอาจแบ่งงานวิจัยเกี่ยวกับลีลาการเขียนข่าวได้ดังนี้

ภาษากับการรับรู้ของผู้อ่าน

ความแตกต่างของรูปแบบการใช้ภาษาในการเขียนข่าวที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านนั้น พบในงานวิจัยของ Lutz and Wodak (1987 อ้างถึงใน Bell อ้างแล้ว) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลีลาการเขียนข่าวที่มีต่อความเข้าใจและความจำของผู้อ่าน จากผลการศึกษาพบว่า ลีลาการเขียนที่ต่างกันส่งผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านจริง โดยในการทดลอง เขาได้นำข่าวจริงที่เสนอจากสถานีวิทยุออสเตรเลียมาเขียนขึ้นใหม่อีก 2 รูปแบบที่แตกต่างกันคือ แบบที่เขียนโดยใช้ภาษาและโครงสร้างประโยคที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อนและมีลักษณะคล้ายการเล่าเรื่อง มีความยาวเท่ากับข่าวต้นฉบับ อีกรูปแบบหนึ่งคือ การเขียนข่าวโดยเน้นการใช้ลีลาภาษาที่ชัดเจน ตรงไปตรงมาและใช้ประโยคที่สั้นๆ

จากนั้น นำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ข่าวที่ถูกเขียนขึ้นใหม่ทั้ง 2 แบบมีผลทำให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ดีกว่าแบบต้นฉบับ โดยข่าวที่ถูกเขียนขึ้นใหม่ทั้ง 2 แบบมีส่วนในการเพิ่มความเข้าใจในข่าวเพียงเล็กน้อยแก่นักเรียนที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น แต่ช่วยเพิ่มความเข้าใจในข่าวได้อย่างลึกซึ้งแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมปลายขึ้นไป แสดงว่า การเขียนข่าวมีการใช้ภาษาและโครงสร้างประโยคที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อนชัดเจนและตรงไปตรงมานั้นจะทำให้ผู้อ่านที่มีระดับการศึกษาลงสามารถเข้าใจในข่าวได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่วนผู้อ่านที่มีระดับการศึกษาต่ำเข้าใจในข่าวได้มากขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ภาษาในข่าวที่เขียนขึ้นใหม่นี้ ส่งผลให้กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงและต่ำสามารถเข้าใจได้เพิ่มขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม

ผลจากงานวิจัยนี้แสดงว่า ลักษณะการใช้ภาษาที่ต่างกันของเนื้อหาข่าวไม่ใช่ตัวแปรเดียวที่มีผลต่อความเข้าใจและความจำในข่าวเท่านั้น แต่ตัวแปรด้านระดับการศึกษาของผู้อ่านก็ส่งผลต่อการรับรู้ใน

การอ่านข่าวเช่นกัน

ส่วนงานวิจัยของอุทุมพร มีเจริญและคณะ (2541) ศึกษาเกี่ยวกับ ความเข้าใจและความนิยมของภาษาในหัวข้อหนังสือพิมพ์ เพื่อศึกษาว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจและตีความหัวข้อข่าว (headline) ได้ตรงกับความตั้งใจของผู้เขียนข่าวมากน้อยเพียงใด และมีความนิยมในภาษาลักษณะดังกล่าวหรือไม่ โดยนำหัวข้อข่าวที่เป็นอยู่จริง กับหัวข้อที่กลุ่มผู้วิจัยเขียนขึ้นใหม่โดยใช้ภาษาที่มีโครงสร้างประโยคสมบูรณ์ ชัดเจนและถ้อยคำที่สื่อความโดยตรง มาศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน แบ่งออกตามปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ (ชายและหญิง) อายุ (ต่ำกว่า 20 ปี ระหว่าง 21 - 40 ปี และมากกว่า 41 ปีขึ้นไป) ภูมิภาค (กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด) และระดับการศึกษา (ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี) ว่ามีความเข้าใจและความนิยมในหัวข้อแต่ละแบบแตกต่างกันหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า หัวข้อที่ใช้ภาษาที่มีโครงสร้างประโยคสมบูรณ์ให้ความเข้าใจและได้รับความนิยมจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ภูมิภาค และระดับการศึกษาที่ต่างกันสามารถเข้าใจและนิยมนิพาดหัวข้อที่เขียนขึ้นใหม่นี้ได้ค่อนข้างสูงและไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการเขียนข่าวที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ภาษาในการเขียนข่าวซึ่งผู้เขียนข่าวหนังสือพิมพ์ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งในส่วนของหัวข้อข่าวและเนื้อหาข่าวนั้น มีผลทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้น้อยกว่าภาษาที่ผู้วิจัยเขียนขึ้นใหม่ ที่มีลักษณะการใช้ภาษาและโครงสร้างประโยคที่เรียบง่ายและสมบูรณ์ตามหลักไวยากรณ์ภาษา หรือเรียกว่าเป็นภาษาตามมาตรฐาน

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารผ่านลีลาการเขียนหรือลักษณะของภาษา ได้แก่งานวิจัยของ Duangkamol Chartprasert (1986) ที่ศึกษาลีลาการเขียนที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร โดยองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือในงานวิจัย ได้แก่ ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ความเชี่ยวชาญ (expertise) และความเปิดเผย (open - mindedness) โดยในการทดลอง ผู้วิจัยได้เขียน บทความเป็น 2 ลีลา (style) ที่ต่างกันคือ ลีลาแบบเป็นทางการ (bureaucratic style) และลีลาที่เขียนแบบง่าย (simple style) แล้วให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เขียนในบทความทั้ง 2 แบบ

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าผู้เขียนบทความแบบลีลาเป็นทางการมีความเชี่ยวชาญมากกว่า แต่ในด้านของความน่าไว้วางใจและความเปิดเผยนั้น จากลีลาการเขียนทั้ง 2 แบบ กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าไม่มีความแตกต่างกัน

การลำดับเรียงกับการรับรู้ของผู้อ่าน

ในส่วนของ การลำดับเรียงในการเสนอข่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ของผู้อ่านนั้น ได้มีงานวิจัย หลวยชิ้นศึกษาไว้ โดยเฉพาะการรับรู้ในด้านของความเข้าใจและความจำในเนื้อหาข่าว อาทิ การวิจัย ของ Thorndyke (1979 อ้างถึงใน Bell อ้างแล้ว) ที่มีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า การเขียนข่าวโดยลำดับ เนื้อเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับ (inverted pyramid) ซึ่งเป็นแบบที่ผู้เขียนข่าวส่วนใหญ่นิยมกันนั้น มีผล ทำให้ผู้อ่านระลึกเนื้อหาข่าวได้น้อยกว่าการอ่านข่าวที่มีการเขียนข่าวแบบอื่นๆ

ในการทดลองเขาได้นำข่าวซึ่งมีการเขียนแบบปิรามิดหัวกลับจากหนังสือพิมพ์ NewYork Times และ Los Angeles Times มาเขียนขึ้นใหม่อีก 3 แบบคือ (1) condensed version เป็นแบบที่ เขียนอย่างสั้นกระชับ ตัดทอนรายละเอียดที่เขาเห็นว่าไม่จำเป็นออก (2) narrative version แบบ เล่าเรื่องซึ่งเขียนตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ (3) topical version เป็นแบบที่นำข่าวมาเขียน ขึ้นใหม่ภายใต้หัวข้อและให้อยู่ภายในย่อหน้าเดียว จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและระลึกถึงเนื้อหาของ ข่าว ผลปรากฏว่า จากการอ่านข่าวที่เขียนแบบปิรามิดหัวกลับ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเนื้อหาข่าว น้อยที่สุด ส่วนแบบที่เขียนขึ้นมาใหม่นั้นผู้อ่านสามารถเข้าใจได้มากกว่าและเข้าใจได้ใกล้เคียงกันทั้ง 3 แบบ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของ การระลึกเนื้อหาของนั้น ผู้อ่านสามารถระลึกถึงใจความสำคัญของข่าวจาก การอ่านข่าวที่เขียนแบบปิรามิดหัวกลับมากที่สุด

Van Dijk (1983) กล่าวโดยอ้างผลจากงานวิจัยของเขาว่า ความเข้าใจและการระลึกได้ของ ผู้อ่านข่าวจะถูกกระตุ้นให้เพิ่มสูงขึ้นจากการอ่านข่าวที่เขียนในแบบเล่าเรื่อง (narrative structure) มากกว่าการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ (inverted pyramid) เพราะการเล่าเรื่องทำให้เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น ลดความเป็นจริงเป็นจังลงและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น

แต่การลำดับเรียงแบบเล่าเรื่องไม่เพียงแต่มีผลด้านความเข้าใจของผู้อ่านเท่านั้น งานวิจัยของ Donohew (1982 อ้างถึงใน Donohew et al., 1988) สร้างการทดลองเพื่อวัดการตอบสนองทาง กายภาพ (physical response) จากการอ่านข่าวของผู้อ่าน โดยนำข่าวการฆ่าตัวตายหมู่มานำเสนอ โดยใช้โครงสร้างการเขียนข่าวที่แตกต่างกัน ผลการทดลองพบว่า ข่าวที่เขียนในลีลาแบบเล่าเรื่องมี บทบาทในการกระตุ้นอารมณ์และการรับรู้ของผู้อ่านมากกว่าข่าวที่เขียนในแบบปิรามิดหัวกลับ แม้ว่าจะ ให้ข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์โศกนาฏกรรม (tragic event) เหมือนกัน

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการเขียนเชิงพรรณนา (descriptive writing) ในการเขียนแบบเล่าเรื่อง นั้น เป็นการให้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วนจนสามารถโน้มน้าวให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพได้ชัดเจนราวกับภาพนั้น ปรากฏอยู่เบื้องหน้า หรืออาจจะพรรณนาอารมณ์และความรู้สึกให้ผู้อ่านนึกเห็นคล้อยตามไปด้วยกับเรื่อง (Bloom, อ้างแล้ว)

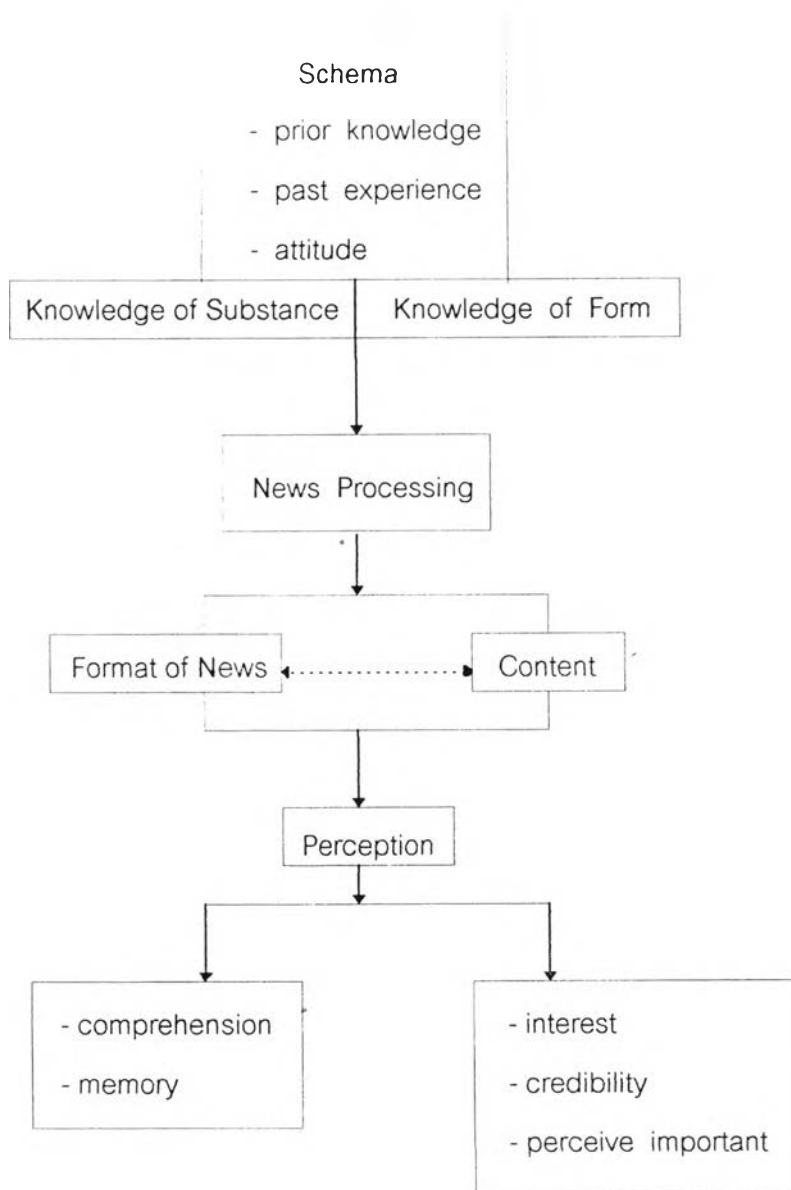
ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการวิจัยทางสื่อสารมวลชน เพื่อที่จะศึกษาลักษณะโครงสร้างของการ เขียนข่าวแต่ละรูปแบบว่าแบบใดจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ จากการศึกษาของ The American Society of Newspaper Editors Literacy Committee (ASNE) ในปี 1993 พบว่า โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับเป็นแบบที่ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจได้และได้รับความนิยมน้อย ที่สุดจากโครงสร้างการเขียนข่าวที่ใช้ทดสอบทั้ง 4 แบบ ด้วยเหตุผลคือ เป็นการเขียนที่กลับลงข้างบน (inverted pyramid turned upside down) และทำให้เนื้อหาของข่าวกระจัดกระจาย (Pitts et al. อ้างแล้ว)

จากงานวิจัยข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า รูปแบบการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับที่ผู้เขียนข่าว สื่อมวลชนนิยมใช้กันมานานนั้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการเปิดรับสารได้น้อยกว่าการเขียนข่าวรูปแบบอื่นๆ เช่น การเขียนข่าวแบบเล่าเรื่อง รวมทั้งเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ใน ด้านอื่นๆ อาทิ ด้านความน่าสนใจ ความเร้าอารมณ์ และความนิยมของผู้อ่านด้วยเช่นกัน

งานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่า ลีลาการเขียนข่าว อันได้แก่ การใช้ภาษาและการลำดับเรื่องมีผล ต่อการรับรู้ของผู้อ่านจริง แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นของนักวิจัยต่างประเทศและยังไม่พบว่าม้งานวิจัยใดที่ศึกษาการรับรู้จากลีลาการเขียนข่าวของผู้อ่านคนไทยเลย

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงลีลาการเขียนข่าว ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ภาษาหนังสือพิมพ์และภาษาไทยมาตรฐาน อีกส่วนหนึ่งคือ การลำดับเนื้อเรื่อง ได้แก่ การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับและการเขียนแบบเล่าเรื่อง ว่าจะมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านในด้านของ ความเข้าใจ ความจำ และในด้านการประเมินเจตคติคือ ความน่าสนใจ ความน่าเชื่อถือ ตลอดจนจนถึง การรับรู้ถึงความสำคัญของประเด็นข่าวที่หนังสือพิมพ์เสนอหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อพิจารณาถึงผลด้านการรับรู้ ของผู้อ่านที่อาจจะเกิดขึ้นจากลีลาการเขียนข่าวแต่ละประเภท โดยเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้อ่านที่มีระดับการศึกษาต่างกันคือ ระดับการศึกษาสูงและต่ำ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า ระดับการศึกษาของ ผู้อ่านจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการรับรู้ลีลาการเขียนข่าวให้แตกต่างกันหรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรในงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
1. ทักษะการเขียนข่าว	การรับรู้ของผู้อ่าน ได้แก่
- การใช้ภาษา ได้แก่ ภาษาข่าว และภาษามาตรฐาน	- ความเข้าใจ
- การลำดับเนื้อเรื่อง ได้แก่ แบบปิรามิดหัวกลับ และแบบเล่าเรื่อง	- การระลึกได้
2. ระดับการศึกษาของผู้อ่าน	- ความน่าสนใจ
- ระดับการศึกษาสูง	- ความน่าเชื่อถือ
- ระดับการศึกษาต่ำ	- การรับรู้ความสำคัญ

สมมติฐานวิจัย

1. ภาษาในการเขียนข่าวมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่าน

1.1 ภาษาข่าวและภาษามาตรฐานมีผลต่อความเข้าใจของผู้อ่าน ดังนี้

1.1.1 การใช้ภาษาข่าวและภาษามาตรฐานในการเขียนข่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวได้แตกต่างกัน

1.1.2 ข่าวที่เขียนด้วยภาษาข่าวและภาษามาตรฐานส่งผลต่อความเข้าใจของผู้มีการศึกษาสูงและต่ำแตกต่างกัน

1.2 ภาษาข่าวและภาษามาตรฐานมีผลต่อการระลึกเนื้อหาของข่าว ดังนี้

1.2.1 ข่าวที่เขียนด้วยภาษามาตรฐานทำให้ผู้อ่านระลึกเนื้อหาของข่าวได้แตกต่างจากที่เขียนด้วยภาษาข่าว

1.2.2 ข่าวที่เขียนด้วยภาษาข่าวและภาษามาตรฐานส่งผลต่อการระลึกของผู้มีการศึกษาสูงและต่ำแตกต่างกัน

1.3 ผู้อ่านจะให้ความสนใจเนื้อหาของข่าวที่เขียนด้วยภาษาข่าวและภาษามาตรฐานแตกต่างกัน

1.4 เนื้อหาข่าวที่เขียนด้วยภาษาข่าวและภาษามาตรฐานจะได้รับความเชื่อถือจากผู้อ่านแตกต่างกัน

1.5 ผู้อ่านจะรับรู้ความสำคัญของข่าวที่เขียนด้วยภาษาข่าวและภาษามาตรฐานแตกต่างกัน

2 การลำดับเนื้อเรื่องในการเขียนข่าวมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่าน

2.1 การลำดับเนื้อเรื่องแบบพีรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องมีผลต่อความเข้าใจของผู้อ่าน ดังนี้

2.1.1 การลำดับเนื้อเรื่องแบบพีรามิดหัวกลับทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวแตกต่างจากแบบเล่าเรื่อง

2.1.2 การลำดับเรื่องแบบพีรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องส่งผลต่อความเข้าใจของผู้มีการศึกษาสูงและต่ำแตกต่างกัน

2.2 การลำดับเนื้อเรื่องแบบพีรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องมีผลต่อการระลึกเนื้อหาของข่าวของผู้อ่าน ดังนี้

2.2.1 การลำดับเนื้อเรื่องแบบพีรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องทำให้ผู้อ่านระลึกเนื้อหาข่าวได้แตกต่างกัน

2.2.2 การลำดับเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องส่งผลต่อการระลึกของผู้มีการศึกษาสูงและต่ำแตกต่างกัน

2.3 การลำดับเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องส่งผลต่อความสนใจในข่าวของผู้อ่านแตกต่างกัน

2.4 ผู้อ่านจะให้ความเชื่อถือต่อการลำดับเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องแตกต่างกัน

2.5 ผู้อ่านจะรับรู้ความสำคัญของข่าวที่ลำดับเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับและแบบเล่าเรื่องแตกต่างกัน